

« ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ Α΄ »

04.04.2019

Διαλέξεις στο πλαίσιο του μαθήματος
«ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ»
ΠΜΣ ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ,
ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
Ακαδημαϊκό Έτος 2018-2019

Θέματα συζήτησης

2

1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

- 1.1. Η έννοια της Επιχειρηματικότητας (Entrepreneurship)
- 1.2 Η έννοια της Καινοτομίας
- 1.3 Η έννοια της επιχειρηματικής ευκαιρίας
- 1.4 Τα χαρακτηριστικά του επιτυχημένου επιχειρηματία (Entrepreneur)

2. ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

- 2.1 Τα κίνητρα για επιχειρηματικότητα
- 2.2 Μορφές επιχειρηματικότητας
- 2.3 Νεοφυής (start up) Επιχειρηματικότητα
- 2.4 Μελέτες Περίπτωσης νεοφυών επιχειρήσεων

3. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

- 3.1 Ο ρόλος της επιχειρηματικότητας στην Περιφερειακή Ανάπτυξη
- 3.2 Βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής επιχειρηματικότητας
- 3.3 Ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον

Η έννοια της Επιχειρηματικότητας

3

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ;

□ προέρχεται από το ρήμα «*επι-χειρώ*», δηλαδή δημιουργώ κάτι καινούργιο, χωρίς βεβαιότητα για το αποτέλεσμα του εγχειρήματος.

Η έννοια της Επιχειρηματικότητας

4

□ **J.Schumpeter (1934):** Η επιχειρηματικότητα είναι ένας παράγοντας στη συνάρτηση παραγωγής.

Ο Ε είναι ο καινοτόμος επιχειρηματίας που αξιοποιεί τους υπάρχοντες πόρους με νέους τρόπους. Προκαλεί τη «δημιουργική καταστροφή» - διαδικασία «αναστάτωσης» στην ισορροπία του συστήματος. Ο δυναμισμός μιας οικονομίας οφείλεται στην ικανότητα των επιχειρηματιών να εφαρμόζουν καινοτομίες.

□ **Ronstadt (1984):** Επιχειρηματικότητα είναι η διαδικασία επαυξητικού πλούτου. Ο Ε είναι καινοτόμο άτομο που αναλαμβάνει το ρίσκο να διαθέσει θέληση και χρόνο για να εντοπίσει και να συνδυάσει πόρους και δεξιότητες με σκοπό να δώσει αξία σε ένα προϊόν ή μια υπηρεσία.

Η έννοια της Επιχειρηματικότητας

5

□ **Vesper (1980):** Ο Ε εισάγει καινοτομίες και αλλαγές συνδυάζοντας πόρους με σκοπό να αυξήσει τη συνολική τους αξία. Παρακινείται από κίνητρα όπως την ανάγκη να δημιουργήσει ή να πετύχει κάτι, να πειραματισθεί ή να φέρει εις πέρας ένα έργο ή να φύγει από τη δικαιοδοσία τρίτων.

□ **Hisrich & Peters (2002):** Η διαδικασία αφιέρωσης χρόνου και προσπάθειας για την δημιουργία κάτι νέου, το οποίο εμπεριέχει αξία, μέσω της ανάληψης του σχετικού οικονομικού, ψυχολογικού και κοινωνικού ρίσκου. Η διαδικασία αυτή αναμένεται να ανταμείψει τον εμπλεκόμενο προσφέροντάς του χρηματικά οφέλη ή προσωπική ικανοποίηση και ανεξαρτησία.

Η έννοια της Επιχειρηματικότητας

6

I. Kirzner (1973):

□ Επιχειρηματικότητα είναι η «συνεχής προσπάθεια του επιχειρηματία να αναγνωρίσει και να αξιοποιεί κάθε ευκαιρία κέρδους που παρουσιάζεται στην αγορά.

□ Ο επιχειρηματίας για να ενεργήσει έτσι θα πρέπει να διαθέτει γνώσεις και πληροφορίες για την αγορά που δεν διαθέτουν οι άλλοι» (I.Kirzner, 1973: 39, 66, 73).

π.χ. ανακάλυψη αγορών φθηνότερων εισροών της επιχείρησης, πληροφόρηση για αγορά στην οποία μπορεί να πουλάει σε ψηλότερη τιμή κ.α..

Η έννοια της Καινοτομίας

7

□ Είναι η ενσωμάτωση, ο συνδυασμός, η σύνθεση και, εν τέλει, η αξιοποίηση νέας γνώσης σε προϊόντα, υπηρεσίες, παραγωγικές, διαχειριστικές ή διοικητικές διαδικασίες.

□ Δεν υπάρχουν νέες ιδέες αλλά νέοι συνδυασμοί μέσα από την ανασύνθεση ιδεών και εμπειριών που έχουν συσσωρευτεί στο πλαίσιο της ιστορικής εξέλιξης.

J.Schumpeter (1934)

Η έννοια της Καινοτομίας

8

- ❑ Οι νέοι συνδυασμοί μπορούν να οδηγήσουν :
 - στην εισαγωγή νέου προϊόντος/υπηρεσίας
 - στην εισαγωγή νέας μεθόδου παραγωγής
 - στο άνοιγμα μιας νέας αγοράς
 - στην εξεύρεση μιας νέας πηγής πρώτων υλών ή εξαρτημάτων
 - στην αλλαγή του τρόπου οργάνωσης μιας επιχείρησης

Η επιχειρηματική ευκαιρία

9

Με τον όρο επιχειρηματική ευκαιρία εννοούνται οι συνθήκες που δημιουργούν την ανάγκη για την ύπαρξη ενός νέου προϊόντος, υπηρεσίας ή επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Η επιχειρηματική ευκαιρία:

- Είναι ελκυστική
- Έχει διάρκεια
- Είναι επίκαιρη
- Είναι συνδεδεμένη με ένα προϊόν ή μια υπηρεσία που δημιουργεί αξία για τον αγοραστή του.

Πηγές ερεθισμάτων επιχειρηματικών ευκαιριών

10

Εσωτερικές πηγές	Εντοπισμός προβλήματος ή κενού στην αγορά λόγω προσωπικής εμπειρίας του ατόμου
Εξωτερικές πηγές	Εξέλιξη της επιστημονικής έρευνας μπορεί να οδηγήσει σε αποτελέσματα με εφαρμογές
	Απαιτήσεις, ανάγκες ή/και ιδέες πελατών
	Απαιτήσεις, ανάγκες ή/και ιδέες προμηθευτών
	Απαιτήσεις, ανάγκες ή/και ιδέες συνεργαζόμενων επιχειρηματικών εταίρων

Πηγές ερεθισμάτων επιχειρηματικών ευκαιριών από το ευρύτερο περιβάλλον

11

Οικονομικοί Παράγοντες

- ❑ **ΑΕΠ και διαθέσιμο εισόδημα** (π.χ. αυξάνει τη δυνατότητα κατανάλωσης)
- ❑ **Ανταγωνιστικότητα χώρας, διεθνοποίηση** (π.χ. δημιουργεί πιέσεις για αποτελεσματικότερη λειτουργία των επιχειρήσεων και συνεπώς ενδέχεται να δημιουργήσει ευκαιρίες για παροχή υπηρεσιών προς επιχειρήσεις).
- ❑ **Διαρθρωτικές αλλαγές** (π.χ. μείωση του κόστους λειτουργίας του δημόσιου τομέα).
- ❑ **Τάσεις στον πληθωρισμό, επιτόκια** (π.χ. χαμηλά επιτόκια μπορεί να αυξάνουν συγκεκριμένου τύπου επενδύσεις).
- ❑ **Επενδύσεις σε υποδομές** (ευκαιρίες για εμπορία κεφαλαιουχικών αγαθών).

Πηγές ερεθισμάτων επιχειρηματικών ευκαιριών από το ευρύτερο περιβάλλον

12

Κοινωνικοί Παράγοντες

- ❑ **Αλλαγές στα δημογραφικά στοιχεία** (π.χ. αύξηση του ποσοστού των ηλικιωμένων δημιουργεί ζήτηση για συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες).
- ❑ **Αλλαγές στην κατανομή εισοδήματος** (π.χ. αύξηση του ποσοστού των εργαζομένων γυναικών και των νέων ηλικιών δημιουργούν ζήτηση για αγαθά που απευθύνονται ειδικά σ' αυτές τις κατηγορίες).
- ❑ **Αλλαγές στα καταναλωτικά πρότυπα και στον τρόπο ζωής** (π.χ. άθληση, προτίμηση στα βιολογικά τρόφιμα, ενδιαφέρον για το φυσικό περιβάλλον και τρόπο ζωής, κλπ).
- ❑ **Αλλαγές στην παιδεία και το μορφωτικό επίπεδο.**

Πηγές ερεθισμάτων επιχειρηματικών ευκαιριών από το ευρύτερο περιβάλλον

13

Τεχνολογικοί παράγοντες

- ❑ **Επενδύσεις σε συγκεκριμένες τεχνολογίες** (π.χ. επενδύσεις σε ευρυζωνικά δίκτυα δημιουργούν ευκαιρίες σε εταιρείες παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών).
- ❑ **Εξάπλωση και χρήση διαδικτύου και κινητών επικοινωνιών 4^{ης} γενιάς** (π.χ. δημιουργούν ευκαιρίες για πλήθος υπηρεσιών και εφαρμογών).
- ❑ **Πνευματικά Δικαιώματα Δημιουργών και Πειρατεία** (π.χ. δημιουργούνται ευκαιρίες επιχειρηματικότητας σε περιοχές που σχετίζονται με τη διαχείριση των πνευματικών δικαιωμάτων).

Πηγές ερεθισμάτων επιχειρηματικών ευκαιριών από το ευρύτερο περιβάλλον

14

Πολιτικοί – Ρυθμιστικοί Παράγοντες

- ❑ **Συγχωνεύσεις – Πολιτική Ανταγωνισμού – Φορολογική πολιτική** (ευκαιρίες για παροχή υπηρεσιών προς επιχειρήσεις).
- ❑ **Απελευθέρωση αγορών** επικοινωνιών, ενέργειας, κλπ. (ευκαιρίες εισόδου στις απελευθερωμένες αγορές).
- ❑ **Ειδικοί κανονισμοί για την προστασία του Περιβάλλοντος και την Υγιεινή και Ασφάλεια των Εργαζομένων** ενδεχομένως (ανάγκες για παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε επιχειρήσεις των οποίων η λειτουργία πρέπει να είναι σύμφωνη με τους κανόνες).

Η Επιχειρηματική ευκαιρία

15

Ωστόσο, η επιχειρηματική ευκαιρία:

- ❑ Πρέπει να ταιριάζει με τα προσωπικά χαρακτηριστικά και τους στόχους του Επιχειρηματία.**
- ❑ Πρέπει να πιστεύει ο Επιχειρηματίας σε αυτήν, να είναι διατιθέμενος να κάνει τις απαραίτητες θυσίες.**

Η Επιχειρηματική ευκαιρία

16

Χαρακτηριστικά των ατόμων για να την αναγνωρίσουν:

- ❑ Η προηγούμενη εμπειρία και επαγγελματική τους πορεία.
- ❑ Η ετοιμότητά τους να επεξεργάζονται τα ερεθίσματα και να αναγνωρίζουν την πιθανότητα να αποτελούν αυτά, επιχειρηματικές ευκαιρίες.
- ❑ Οι κοινωνικές και επαγγελματικές τους επαφές, η συμμετοχή τους σε δίκτυα αυξάνουν τις πιθανότητες να εντοπίσουν πρώτοι τις ευκαιρίες που παρουσιάζονται.

Προσωπικό προφίλ του επιτυχημένου Επιχειρηματία

17

- **Οικογενειακό περιβάλλον** (σημαντική συσχέτιση επαγγελματικού προφίλ οικογένειας και της απόφασής του **Ε** για επιχειρηματική δράση)
- **Εκπαίδευση** (οι νέοι επιχειρηματίες έχουν μορφωτικό υπόβαθρο και δίνουν ιδιαίτερη βαρύτητα σε αυτό)
- **Δημογραφικά χαρακτηριστικά (ηλικία)** (30 – 45 ετών, οι άνδρες κατά μ.ο. γύρω στα 30 και οι γυναίκες γύρω στα 35 έτη)
- **Επαγγελματική εμπειρία:** πολύ σημαντική για την επιτυχή έκβαση (ικανότητα «εκτελεστικής ευφυΐας» = μετατροπή μιας ιδέας σε βιώσιμη επιχείρηση)
- **Ενδεχόμενη αποτυχία στο παρελθόν:** θετικό αντίκτυπο στην μελλοντική του πορεία. Στις Η.Π.Α. αποτελεί βασική προϋπόθεση για την παραμονή του στον επιχειρηματικό στίβο. Στην Ελλάδα;

Τα προσωπικά χαρακτηριστικά και οι ικανότητες του επιτυχημένου Επιχειρηματία

18

- Πρωτοβουλία και θετική σκέψη
- Ικανότητα εντοπισμού και αξιοποίησης ευκαιριών
- Μίμηση παλαιότερων και δημιουργία νέων επιτυχιών
- Ανάληψη και τήρηση δεσμεύσεων
- Αυτοπεποίθηση
- Ευελιξία

Τα προσωπικά χαρακτηριστικά και οι ικανότητες του επιτυχημένου Επιχειρηματία

19

- Αποτελεσματικότητα
- Ικανότητα ελέγχου του άμεσου περιβάλλοντος
- Όραμα
- Δημιουργικότητα
- Καινοτομία

Γενικά κίνητρα επιχειρηματικότητας

20

- ❑ Οι άνθρωποι αναλαμβάνουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες:
 - για να πάρουν την τύχη στα χέρια τους (όταν βιώνουν αρνητικές καταστάσεις, όταν δεν διαβλέπουν προοπτικές εξέλιξης, επηρεαζόμενοι από την οικογένεια).
 - για να προωθήσουν τις δικές τους ιδέες (οι οποίες προκύπτουν είτε στην καθημερινότητα, είτε μέσα σε μια επιχείρηση που δεν ευνοεί τις νέες προτάσεις).
 - για να αποκομίσουν **χρηματικές απολαβές**.

Ειδικά Κίνητρα ανάγκης και ευκαιρίας

21

Κίνητρα Ανάγκης

- ❑ **Οι αρνητικοί εξωτερικοί παράγοντες** που ωθούν κάποιους στην ίδρυση μιας επιχείρησης ως μοναδική διέξοδο απασχόλησης αποτελούν τους παράγοντες ώθησης (push factors).
- ❑ Αυτοί οι παράγοντες συνήθως συνδέονται με κάποιο χαμηλό επίπεδο ικανοποίησης και περιλαμβάνουν ανεργία, αδυναμία προαγωγής, επαγγελματική ανασφάλεια, οικονομική ύφεση, η δυσαρέσκεια για την προηγούμενη απασχόληση, το μη ευέλικτο ωράριο εργασίας, η έλλειψη οικονομικών πόρων επιβίωσης κ.α.

Ειδικά Κίνητρα ανάγκης και ευκαιρίας

22

Κίνητρα Ευκαιρίας

- ❑ **Οι θετικοί εξωτερικοί παράγοντες** που έλκουν κάποιον στην ίδρυση μιας επιχείρησης αποτελούν τους παράγοντες προσέλκυσης (pull factors).
- ❑ Συνήθως συνδέονται με την ελκυστικότητα κάποιας επιχειρηματικής ιδέας και την πεποίθηση ότι αυτή η νέα δραστηριότητα θα προσφέρει μεγαλύτερες υλικές και άυλες απολαβές στον επιχειρηματία.
- ❑ Παράγοντες προσέλκυσης αποτελούν επίσης η ανάγκη για προσωπική επιτυχία, η ανάγκη για ανεξαρτησία, η ανάγκη για αξιοποίηση των διαθέσιμων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, η πεποίθηση της εξασφάλισης κερδών και κατ' επέκταση πλούτου κ.α.

Συζήτηση για ειδικές μορφές Επιχειρηματικότητας

23

- ❑ Επιχειρηματικότητα ανάγκης
- ❑ Επιχειρηματικότητα ευκαιρίας
- ❑ Γυναικεία Επιχειρηματικότητα (Female Entrepreneurship)
- ❑ Νεανική Επιχειρηματικότητα (Youth Entrepreneurship/ 18-29)
- ❑ Επιχειρηματικότητα μεγαλύτερης ηλικίας (Senior Entrepreneurship
50-64)

Συζήτηση για ειδικές μορφές Επιχειρηματικότητας

24

- ❑ Πράσινη Επιχειρηματικότητα (Green Entrepreneurship)
- ❑ Επιχειρηματικότητα στην Ύπαιθρο – Αγροτική επιχειρηματικότητα
- ❑ Επιχειρηματικότητα χωρίς αποκλεισμούς (Inclusive Entrepreneurship) (Νέοι, γυναίκες, μεγάλης ηλικίας)
- ❑ Εταιρική Επιχειρηματικότητα (Intra-preneurship)
- ❑ Κοινωνική Επιχειρηματικότητα (Social Entrepreneurship)
- ❑ Νεοφυής επιχειρηματικότητα (Start up Entrepreneurship)

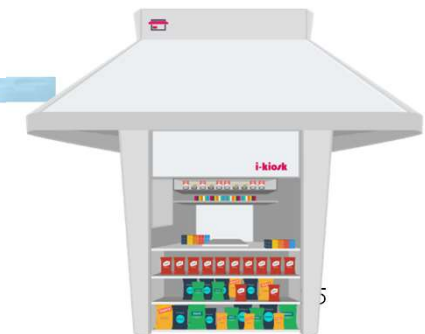
Νεοφυής (start up) επιχειρηματικότητα

25

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Νεοφυή (start up) επιχειρηματικότητα:

- Είναι νεοϊδρυθείσα επιχείρηση
- Χαρακτηρίζεται από **ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης** (πωλήσεις- θέσεις απασχόλησης)
- Στοχεύει να **καλύψει τη ζήτηση** μέσω μιας καινοτομίας
- **Αναπτύσσει τεχνολογίες** όπως το διαδίκτυο, το ηλεκτρονικό εμπόριο, τους Η/Υ κ.α.
- Δέχεται **κεφάλαια συνήθως από εξωτερικές πηγές**
- Συνδέεται με την **ανάληψη υψηλού ρίσκου**
- **Δίνει υψηλές αποδόσεις** στους επενδυτές
- Θέτει ως **στόχο την διεθνοποίηση**

π.χ. i-kiosk, Taxibeat (beat), Forky, Innoetics, Blue ground, Mezoura, Viva κ.α.

Νεοφυής (start up) επιχειρηματικότητα

26

Ως νεοφυείς επιχειρήσεις ορίζονται σύμφωνα με το ESM, ως οι επιχειρήσεις που διακρίνονται από τρία χαρακτηριστικά:

- ❑ Έχουν διάρκεια ζωής μικρότερη των δέκα (10) ετών
- ❑ Διακρίνονται από καινοτόμο τεχνολογία ή/ και καινοτόμο επιχειρηματικό μοντέλο.
- ❑ Χαρακτηρίζονται από σημαντική ανάπτυξη πωλήσεων ή/και απασχόλησης.

Κάθε χρόνο το ESM διεξάγει έρευνα για τις startup επιχειρήσεις. Στην τελευταία έρευνα συμμετείχαν νεοφυείς επιχειρήσεις από τα 28 κράτη-μέλη της E.E. καθώς και άλλες σημαντικές χώρες για το ευρωπαϊκό οικοσύστημα νεοφυών επιχειρήσεων (όπως, το Ισραήλ).

Νεοφυής (start up) επιχειρηματικότητα

27

Το 2^ο Παρατηρητήριο των ευρωπαϊκών νεοφυών επιχειρήσεων μέσα από την έρευνα 2.515 νεοφυών επιχειρήσεων σε χώρες κυρίως της Ε.Ε. κατέδειξε τα κάτωθι:

- ❑ Κατά μ.ο. έχουν **διάρκεια ζωής 2,4 έτη**.
- ❑ Υψηλό ποσοστό των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών **δραστηριοποιείται στην ψηφιακή οικονομία**.
- ❑ Πολύ υψηλό ποσοστό έχει **διεθνή προσανατολισμό**, καθώς το 77,7% δήλωσε ότι σχεδιάζουν την (ή και περαιτέρω) διεθνοποίηση τους.
- ❑ **Μικρό ποσοστό των ιδρυτών νεοφυών επιχειρήσεων αποτελείται από γυναίκες (14,8%)**.

om

Tel Aviv

Νεοφυής (start up) επιχειρηματικότητα

28

Κατά μ.ο. απασχολούν 12 εργαζόμενους (ιδρυτών συμπεριλαμβανομένων) ενώ σχεδιάζουν την πρόσληψη ακόμα 6 εργαζομένων στο εγγύς μέλλον.

□ Έχουν προσελκύσει περί των 2 δισ. Ευρώ από εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης ενώ σχεδιάζουν την άντληση κατά τους επόμενους 12 μήνες ακόμα 2,7 δισ. Ευρώ.

□ Περισσότεροι από το 90% των ιδρυτών νεοφυών επιχειρήσεων αξιολογούν την παρούσα επαγγελματική κατάσταση από καλή έως ικανοποιητική.

□ Περισσότεροι από το 70% των διοικήσεων νεοφυών επιχειρήσεων αναμένουν μεγαλύτερη ανάπτυξη κατά το επόμενο έτος.

□ Ως μεγαλύτερες προκλήσεις θεωρούν την αύξηση των πωλήσεων ή^m/και προσέλκυση πελατών, τη δημιουργία νέων προϊόντων και την ανάπτυξη.

Νεοφυής (start up) επιχειρηματικότητα

29

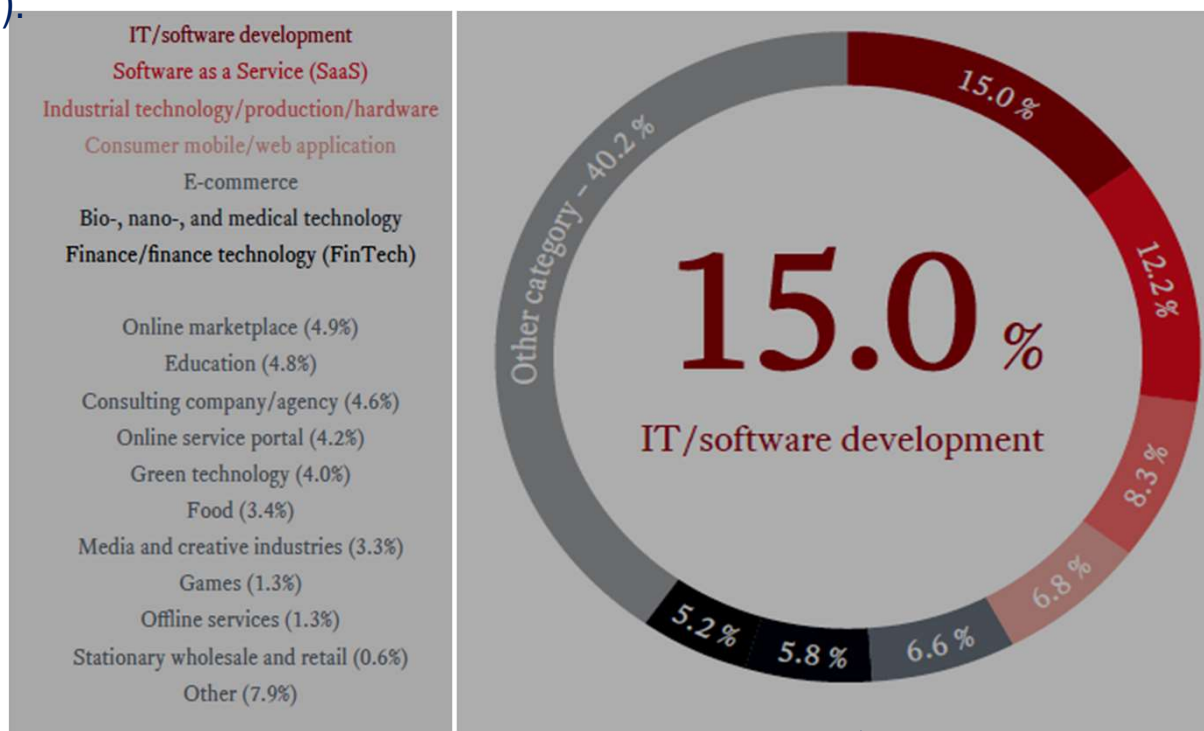
Εξετάζοντας τον τρόπο ίδρυσης των ευρωπαϊκών νεοφυών επιχειρήσεων προέκυψε ότι το **73,3%** αυτών ιδρύθηκε ως μια ανεξάρτητη πρωτοβουλία, το **9,7%** αποτέλεσε spin-off επιχείρηση Πανεπιστημίου (επιχείρηση τεχνοβλαστό) και το **9,6%** ιδρύθηκε ως spin-off επιχείρηση μια άλλης επιχείρησης. Στην Ελλάδα το αντίστοιχο ποσοστό των ανεξάρτητων πρωτοβουλιών ανήλθε σε **74,3%**.

Εξετάζοντας το μ.ο. ηλικίας των νεοφυών επιχειρήσεων διαπιστώνεται ότι η Ελλάδα συγκεντρώνει τις νεότερες start up επιχειρήσεις από το σύνολο των χωρών, καθώς ο μ.ο. διάρκειας λειτουργίας ανήλθε σε **1,3 έτη** (μ.ο. 2,4 έτη σε σύνολο).

Νεοφυής (start up) επιχειρηματικότητα

Πέντε από τις επτά κύριες δραστηριότητες των νεοφυών επιχειρήσεων καταγράφονται στην ψηφιακή οικονομία: Τεχνολογία πληροφορικής/ανάπτυξη λογισμικού (15,0%), λογισμικό ως υπηρεσία (επιχειρηματικές εφαρμογές) (12,2%), βιομηχανική τεχνολογία/παραγωγή/εξοπλισμός (8,3%), εφαρμογές κινητής τηλεφωνίας και διαδικτύου (6,8%), ηλεκτρονικό εμπόριο (6,6%), Βιοτεχνολογία (βιολογικές διεργασίες με χρήση οργανισμών για την παραγωγή χρήσιμων προϊόντων), νανοτεχνολογία (χρήση εφαρμογών εξαιρετικά μικρών διαστάσεων για την παραγωγή χρήσιμων προϊόντων) και ιατρική τεχνολογία (5,8%) και χρηματοοικονομική τεχνολογία (π.χ. *web banking*, *διαδικτυακός δανεισμός*, 5,2%).

30

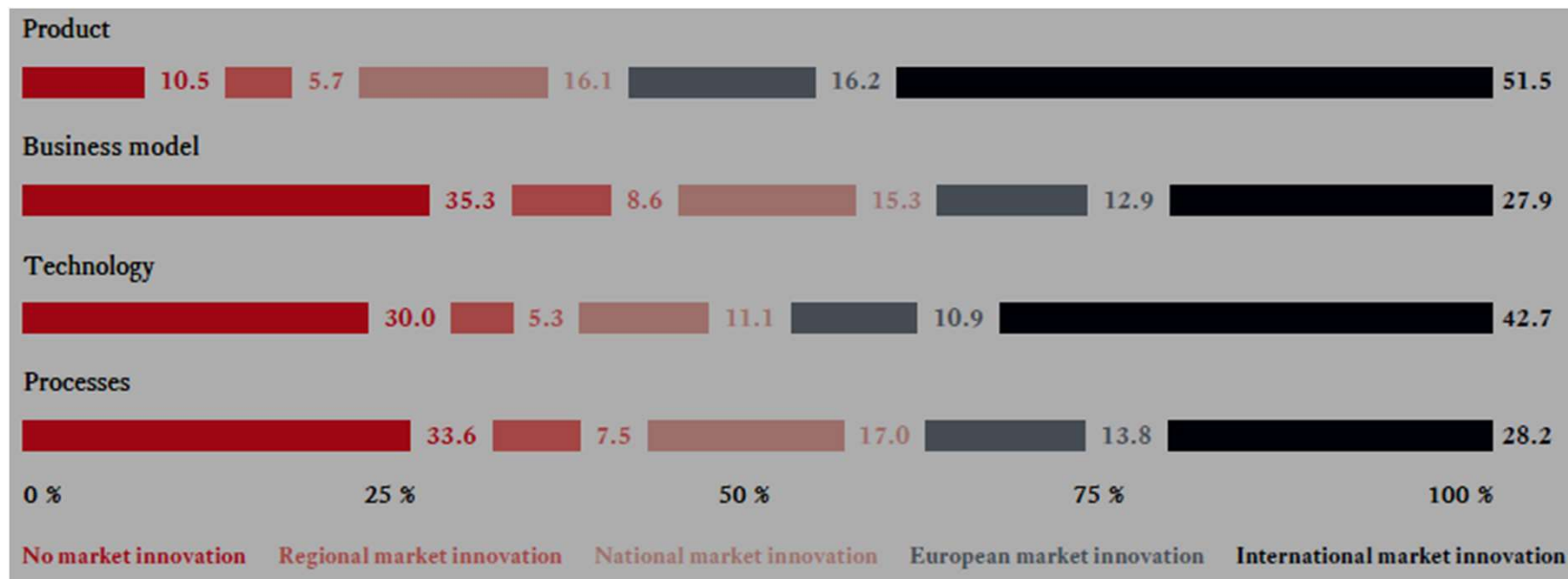
Kollman, T., Stöckmann, C., Hensellek, S., Kensbock, J., (2016), *The 2nd European Startup Monitor*, European Startup Monitor (ESM).

Νεοφυής (start up) επιχειρηματικότητα

31

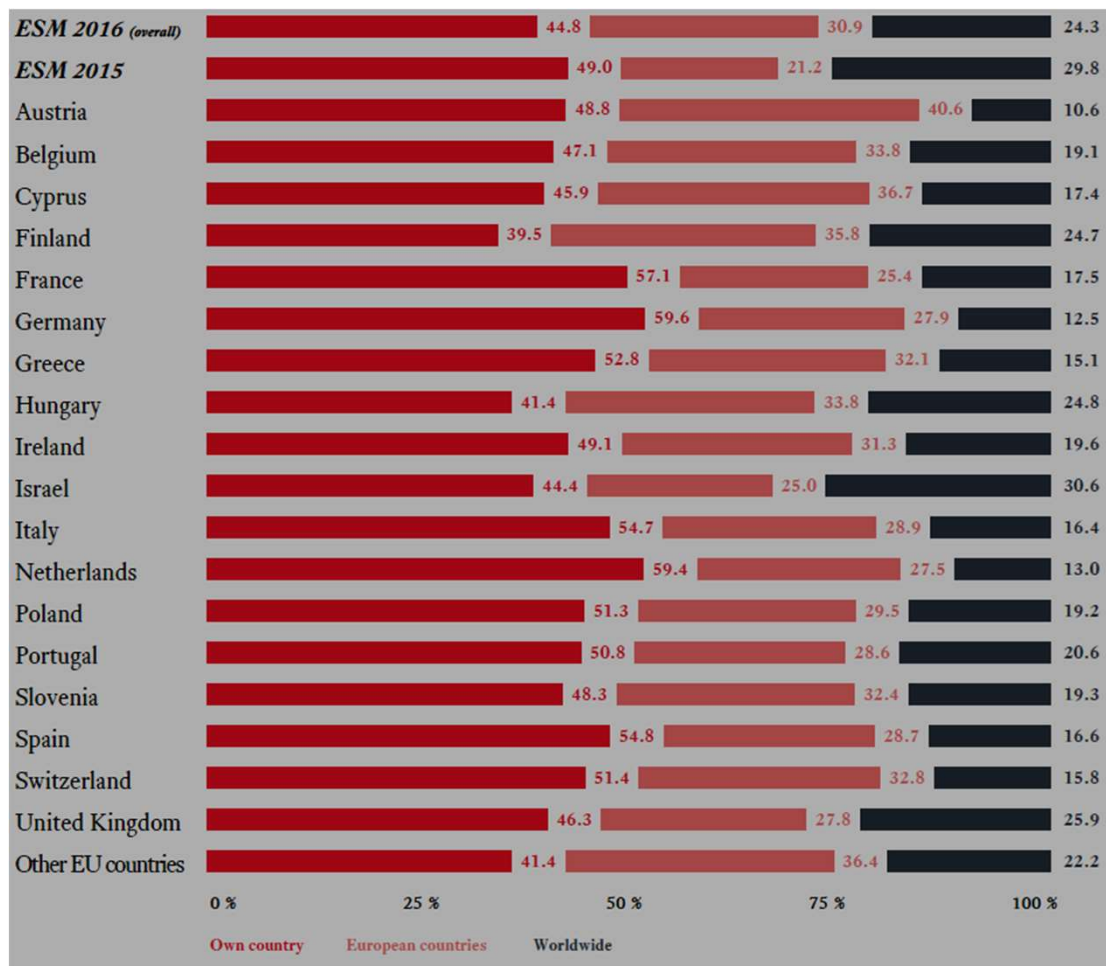
Εξετάζοντας το είδος και τον βαθμό καινοτομίας των ευρωπαϊκών νεοφυών επιχειρήσεων διαπιστώνεται ότι άνω του 50% των επιχειρήσεων θεωρούν ότι τα προϊόντα τους αποτελούν διεθνείς καινοτομίες. Πιο συγκεκριμένα:

- ❑ Το 51,5% εκτιμά το προϊόν του ως διεθνή καινοτομία
- ❑ Το 42,7% εκτιμά την τεχνολογία που χρησιμοποιεί ως διεθνή καινοτομία
- ❑ 3 από τις 10 νεοφυείς επιχειρήσεις θεωρούν το επιχειρηματικό τους μοντέλο ή την παραγωγική διαδικασία ως διεθνή καινοτομία (27,9% και 28,2%, αντίστοιχα).

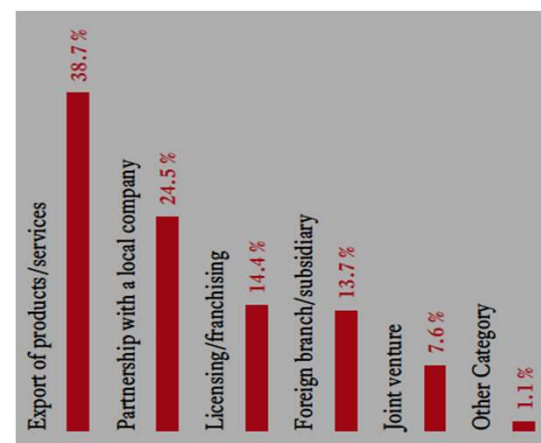
Νεοφυής (start up) επιχειρηματικότητα

32

Περισσότερες από τις μισές ευρωπαϊκές νεοφυείς επιχειρήσεις αποκομίζουν έσοδα από τις διεθνείς αγορές (55,2%). Στην Ελλάδα το αντίστοιχο ποσοστό είναι χαμηλότερο κι ανέρχεται σε 47,2% του συνόλου των startup επιχειρήσεων με έσοδα από το εξωτερικό.

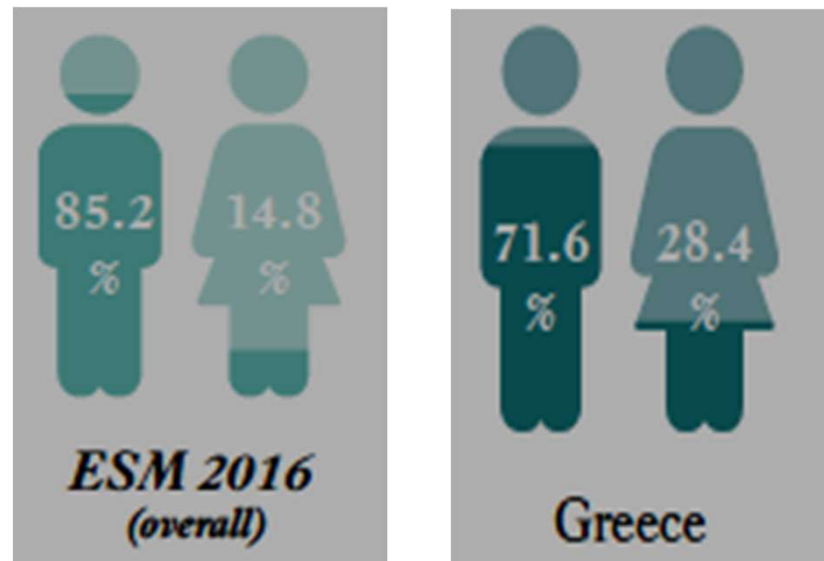
Οκτώ (8) από τις δέκα (10) νεοφυείς επιχειρήσεις (77,7%) σχεδιάζουν την περαιτέρω διεθνοποίησή τους κατά τους επόμενους δώδεκα μήνες.

Νεοφυείς (start up) επιχειρήσεις

33

Οι ευρωπαϊκές νεοφυείς επιχειρήσεις με ιδρυτές γυναίκες ανέρχονται μόλις στο 14,8% όταν το αντίστοιχο ποσοστό στην Ελλάδα ανέρχεται σε 28,4%.

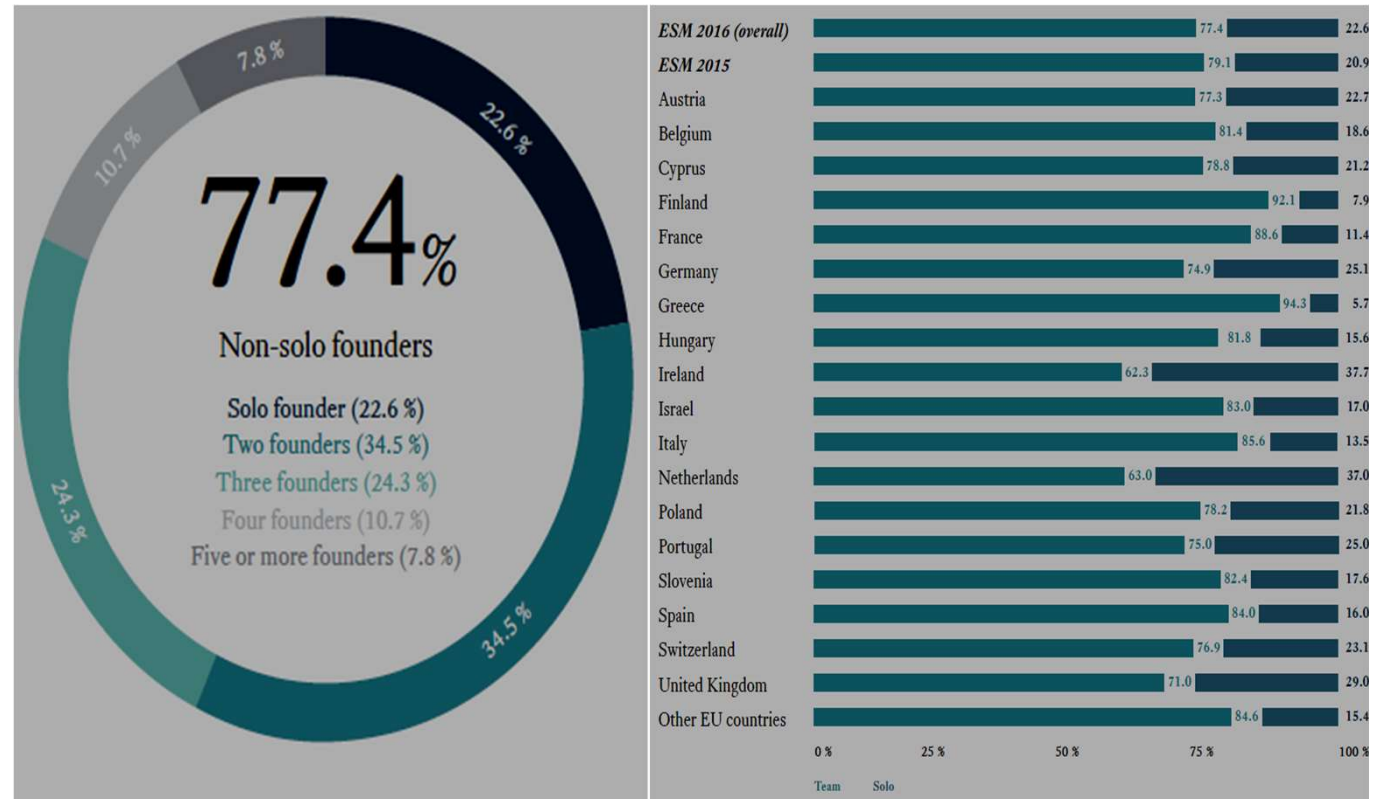

Νεοφυείς (start up) επιχειρήσεις

34

Το 77,4% σημείωσαν ότι η επιχείρησή τους ιδρύθηκε ως πρωτοβουλία μιας ομάδας από δύο και πάνω άτομα.

Στην Ελλάδα το % των νεοφυών επιχειρήσεων σχεδόν στο σύνολό τους συστήθηκαν από ομάδα επιχειρηματιών (94,3%) σημειώνοντας και την υψηλότερη επίδοση στο σύνολο των χωρών.

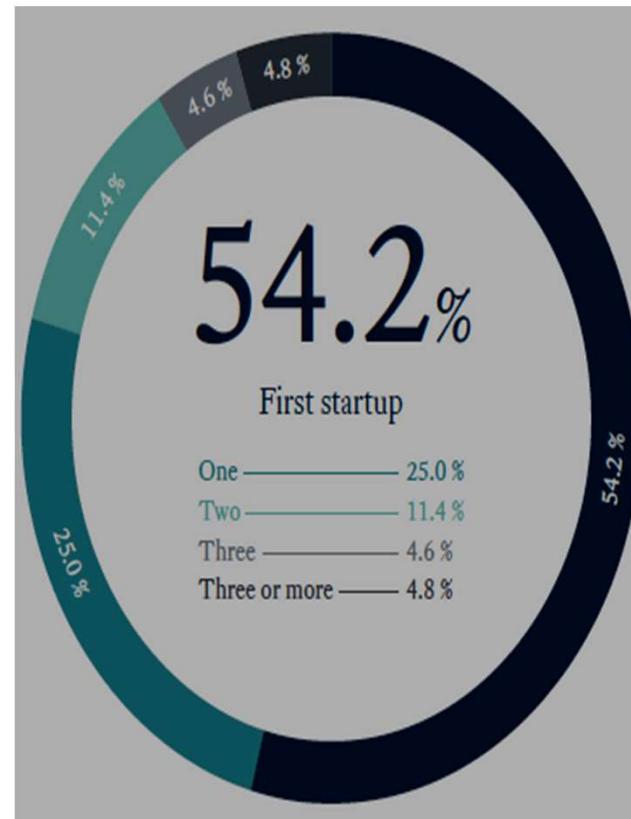
Νεοφυείς (start up) επιχειρήσεις

35

Αξίζει να σημειωθεί ότι μόλις για το **54,2%** των ιδρυτών οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις αποτελούν το πρώτο τους επιχειρηματικό εγχείρημα καθώς το υπόλοιπο **45,8%** συμμετείχε στο παρελθόν σε μία έως και άνω των τριών επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.

Το 62% επίσης δηλώνει πως αν αποτύχει η παρούσα startup επιχείρηση τους θα προσπαθήσουν ξανά.

Στην Ελλάδα καταγράφεται το μικρότερο ποσοστό (**13,3%**) στο σύνολο των χωρών με νεοφυείς επιχειρηματίες που έχουν επιχειρήσει και στο παρελθόν.

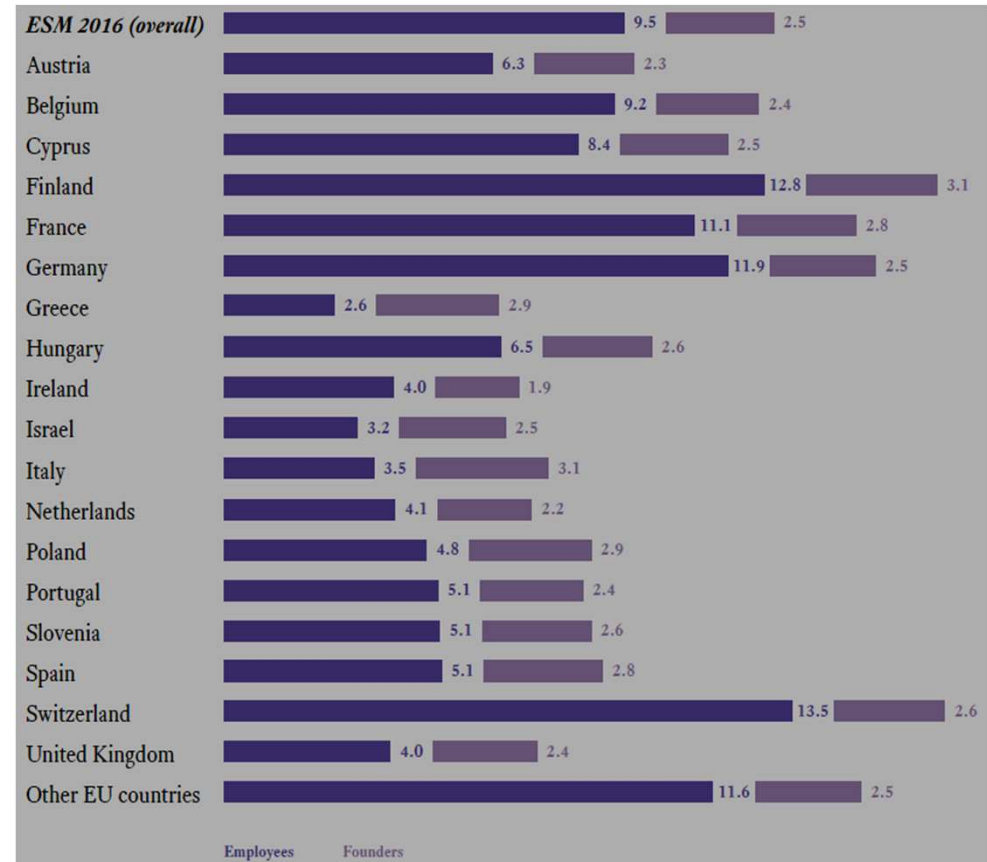

Νεοφυείς (start up) επιχειρήσεις

36

Η ανάπτυξη σε όρους θέσεων απασχόλησης αποτελεί έναν από τα βασικά χαρακτηριστικά των νεοφυών επιχειρήσεων. Εξετάζοντας τα στοιχεία της έρευνας προκύπτει ότι παρά το γεγονός ότι οι startup επιχειρήσεις έχουν κατά μ.ο. ηλικία 2,4 έτη απασχολούν κατά μ.ο. 12 άτομα (συμπεριλαμβανομένων και των ιδρυτών).

Τα υψηλότερα ποσοστά καταγράφονται σε χώρες της βόρειας και κεντρικής Ευρώπης ενώ τα χαμηλότερα σε χώρες του Νότου όπως στην Ελλάδα κατά μ.ο. 5,5 άτομα (συμπεριλαμβάνοντας κατά μ.ο. 2,9 ιδρυτές), Ισραήλ, Ιρλανδία και Ιταλία.

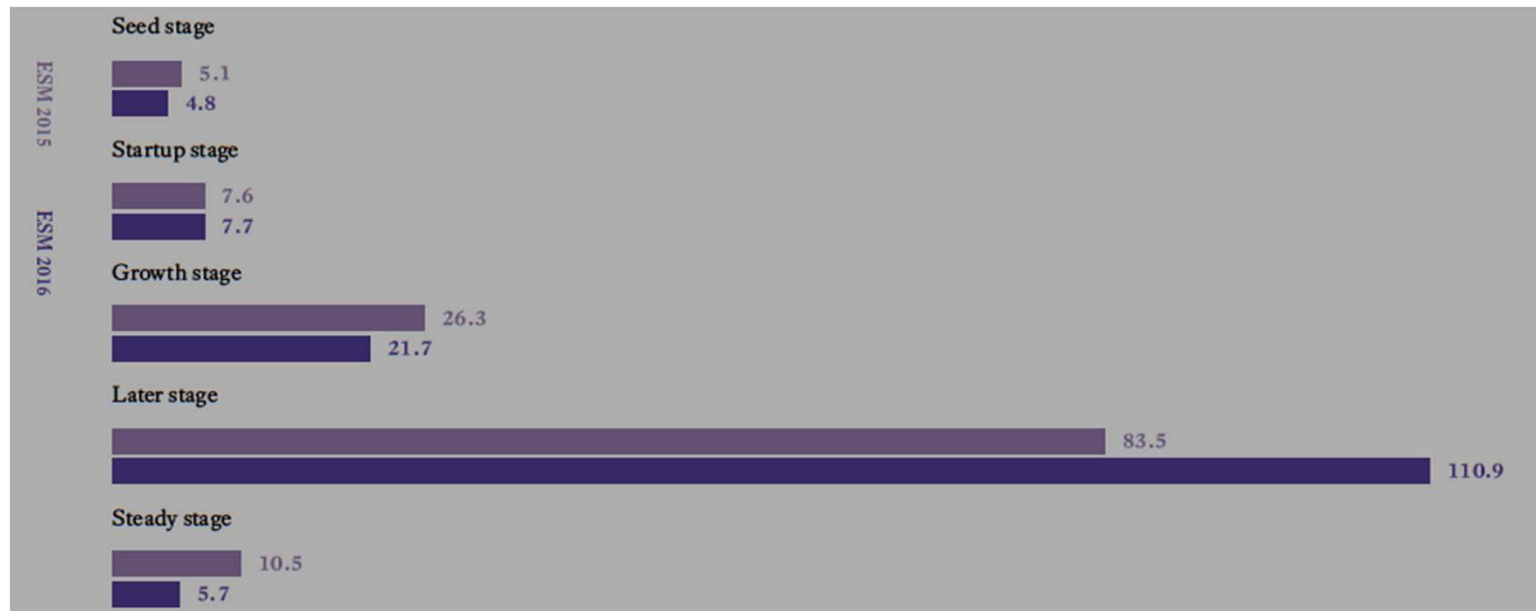

Νεοφυείς (start up) επιχειρήσεις

37

Η δυναμική των νεοφυών επιχειρήσεων στην απασχόληση γίνεται πιο εμφανής αν ληφθούν υπόψη οι επιπτώσεις στην απασχόληση σε διαφορετικές φάσεις του κύκλου ζωής των επιχειρήσεων.

Στη φάση «σποράς» δημιουργούν κατά μ.ο. 4,8 θέσεις εργασίας, στην φάση της έναρξης δημιουργούν κατά μ.ο. 7,7 θέσεις. Κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης δημιουργούν 21,7 θέσεις εργασίας, σε επόμενο στάδιο δημιουργούν κατά μ.ο. 110,9 επιπρόσθετες θέσεις εργασίας ενώ στη συνέχεια αφού έχουν καθιερωθεί δημιουργούν κατά μ.ο. 5,7 επιπρόσθετες θέσεις εργασίας.

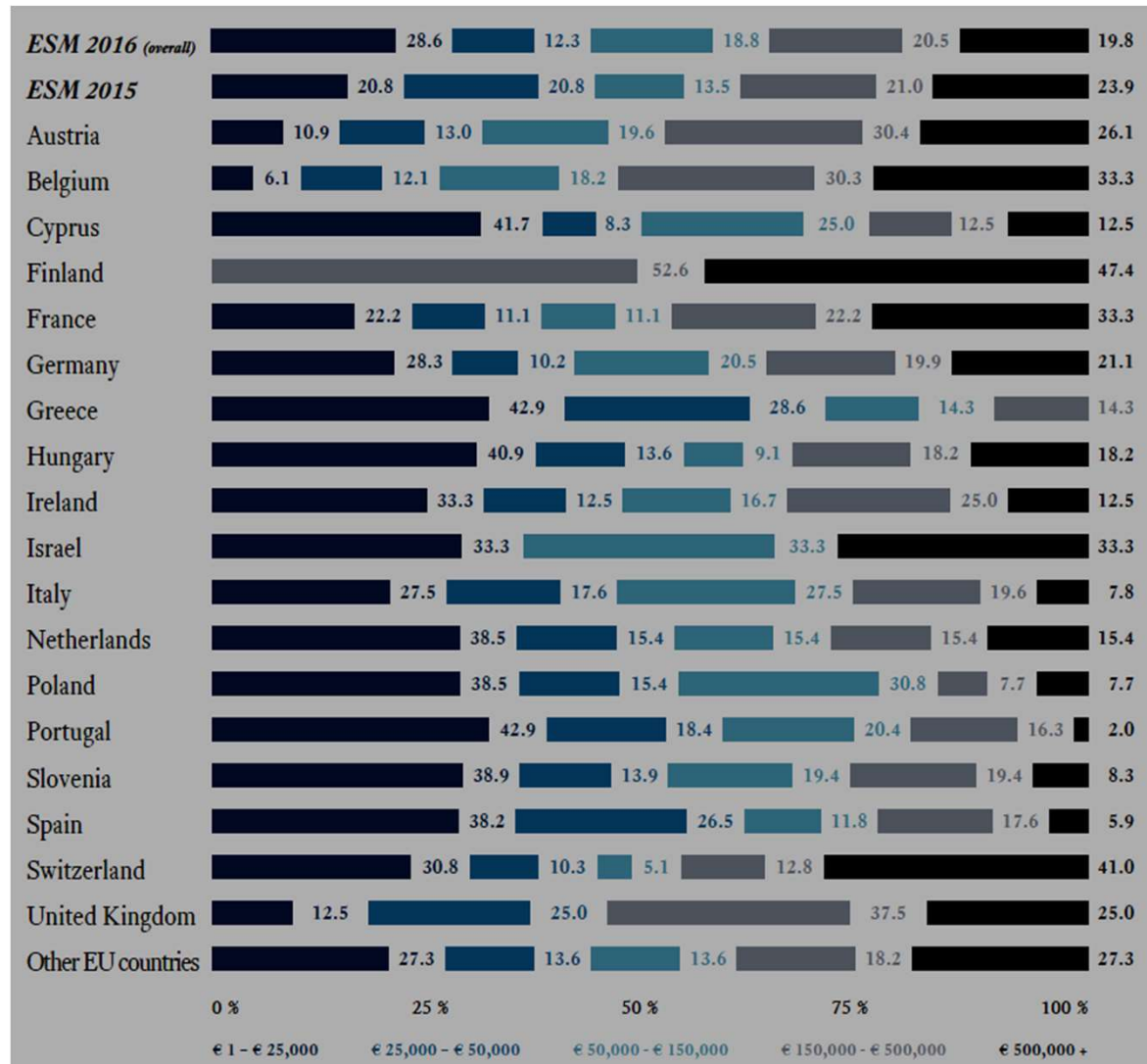
Νεοφυείς (start up) επιχειρήσεις

38

Δύο από τις δέκα νεοφυείς επιχειρήσεις (19,8%) δήλωσε ότι είχε κατά το προηγούμενο έτος έσοδα περισσότερα από 500.000 ευρώ, ενώ το ποσοστό των επιχειρήσεων που κατέγραψε έσοδα μεταξύ 150.000 και 500.000 ευρώ ανήλθε σε 20,5%.

Ωστόσο και πάλι σε μια συγκριτική ανάλυση μεταξύ των συμμετεχόντων κρατών προκύπτει ότι τα υψηλότερα έσοδα καταγράφηκαν σε χώρες της βόρειας και κεντρικής Ευρώπης ενώ τα χαμηλότερα έσοδα σε χώρες του Νότου (Ελλάδα, Κύπρος και Πορτογαλία).

Kollman, T., Stöckmann, C., Hensellek, S., Kensbock, J., (2016), *The 2nd European Startup Monitor, European Startup Monitor (ESM)*.

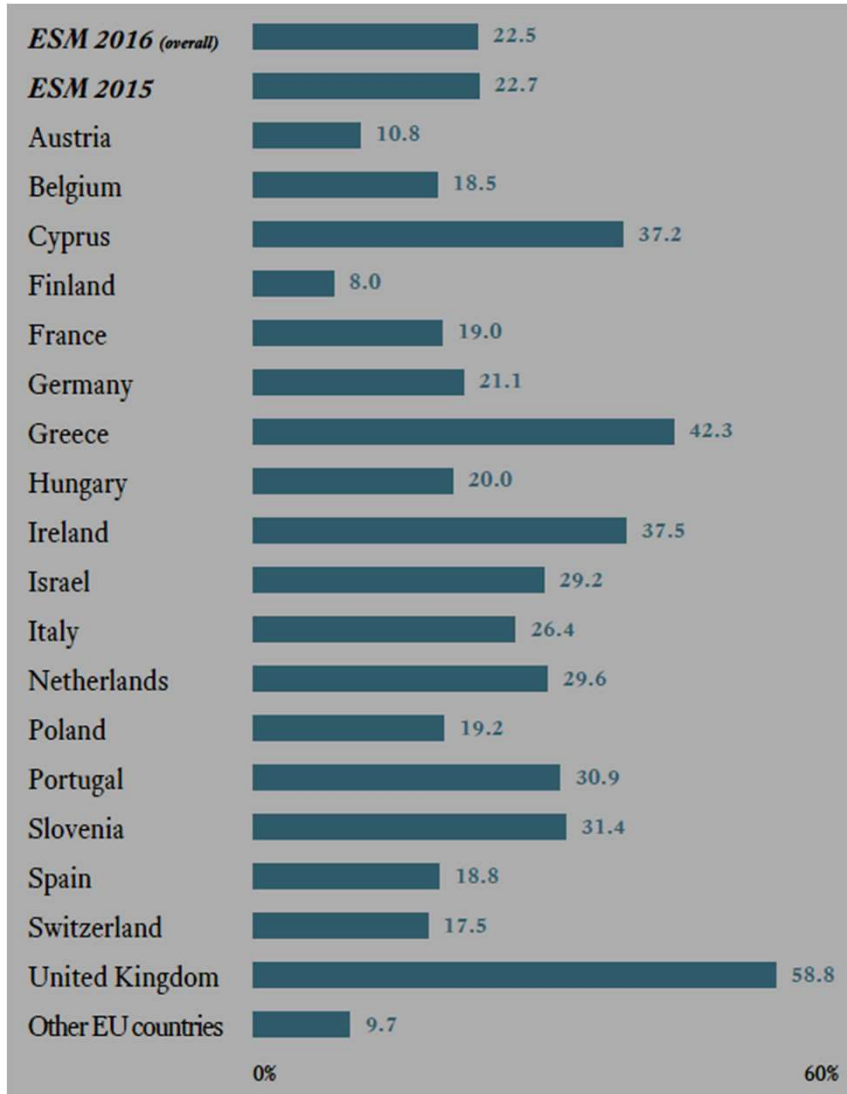
Νεοφυείς (start up) επιχειρήσεις

39

Ως βασικότερες πηγές χρηματοδότησης κατά μ.ο. των συμμετεχόντων νεοφυών επιχειρήσεων αναδεικνύονται οι άτυπες πηγές όπως αποταμιεύσεις των ιδρυτών (84,5%), οικογένεια και φίλοι (29,5%) καθώς και κρατικές επιχορηγήσεις (26,5%).

Στην Ελλάδα σχεδόν το σύνολο των startup επιχειρήσεων χρησιμοποίησε ίδιους πόρους ιδρυτών (92,3%) ενώ πολύ υψηλό είναι και το ποσοστό συμμετοχής πόρων από οικογένεια και φίλους (38,5%). Στο Ηνωμένο Βασίλειο οι επιχειρήσεις με αποκλειστική χρηματοδότηση τις αποταμιεύσεις ανήλθε σε 58,8% ενώ στην αμέσως επόμενη θέση βρίσκονται οι ελληνικές νεοφυείς επιχειρήσεις το 42,3% των οποίων αξιοποίησε κατά αποκλειστικότητα αποταμιεύσεις των ιδρυτών.

Kollman, T., Stöckmann, C., Hensellek, S., Kensbock, J., (2016), *The 2nd European Startup Monitor*, European Startup Monitor (ESM).

Νεοφυής (start up) επιχειρηματικότητα

40

Νεοφυής (start up) επιχειρηματικότητα:

- Είναι νεοϊδρυθείσα επιχείρηση
- Χαρακτηρίζεται από ταχείς ρυθμούς ανάπτυξης (πωλήσεις- θέσεις απασχόλησης)

DAIMLER

taxibeat

HAIL
O

mytaxi

SAMSUNG

- Θέτει ως στόχο την διεθνοποίηση

π.χ. i-kiosk, Taxibeat (beat), Forky, Innoetics, Blue ground, Mezoura, Viva κ.α.

i-kiosk (intale)

intale

41

Το i-kiosk (σήμερα intale) αποτελεί ένα **λογισμικό οργάνωσης και διαχείρισης**, έναν ολοκληρωμένο ψηφιακό οδηγό με σύστημα barcode για τον καταστηματάρχη **μικρών καταστημάτων εντατικής λιανικής** (περίπτερα, μίνι μάρκετ, ψιλικατζίδικα κι άλλα καταστήματα μικρού μεγέθους) που διαθέτουν έναν μεγάλο αριθμό κωδικών προϊόντων.

Το 2009, δύο νέοι φοιτητές Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ο Φ.Κουτουβέλης και ο Κ.Καζανής, συνέλαβαν την αρχική ιδέα του i-kiosk. Στη συνέχεια τους πλαισίωσε και ο Ο.Τζανετής, Χημικός Μηχανικός ο οποίος κι ανέλαβε την εμπορική λειτουργία της επιχείρησης. Η επιχείρηση ιδρύθηκε το 2010 με ίδια κεφάλαια και κεφάλαια στενού περιβάλλοντος ύψους 12.000 ευρώ.

i-kiosk (intale)

42

Το i-kiosk (intale) προσφέρει μια σειρά από δυνατότητες όπως σύστημα προειδοποίησης χαμηλού stock, αυτόματη παραγγελία εμπορευμάτων, επιστροφές Τύπου, εξ αποστάσεως έλεγχος ταμείου, βάρδιας και αποθήκης, πληροφόρηση και πλήρη ανάλυση εσόδων και εξόδων σε πραγματικό χρόνο, σύνδεση με ταμειακές μηχανές έκδοσης αποδείξεων, ενώ δεν απαιτεί γνώσεις ΤΠΕ από τους χρήστες. Διαθέτει προ-εγκαταστημένους 30.000 κωδικούς εμπορευμάτων.

Το 2011 προχώρησε στην προώθηση και εγκατάσταση σε μικροκαταστήματα λιανικής εξοπλισμό ψηφιακής διαφήμισης με σύστημα eye tracking.

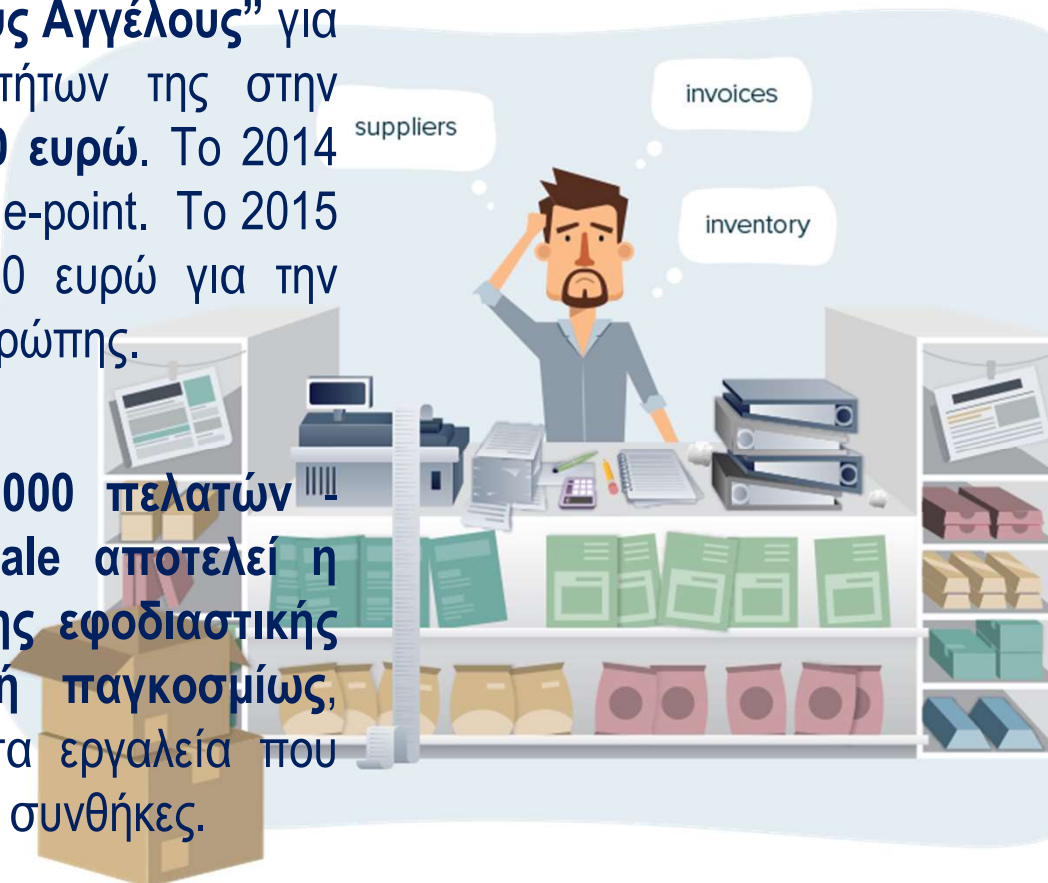
i-kiosk (intale)

intale

43

Το 2013 η επιχείρηση έλαβε χρηματοδότηση από το επενδυτικό ταμείο PJ Tech Catalyst Fund και από “Επιχειρηματικούς Αγγέλους” για την επέκταση των δραστηριοτήτων της στην ελληνική αγορά, ύψους 350.000 ευρώ. Το 2014 το i-kiosk μετονομάστηκε σε intale-point. Το 2015 έλαβε χρηματοδότηση 3.000.000 ευρώ για την επέκτασή της στις αγορές της Ευρώπης.

Σήμερα διατηρεί άνω των 1.000 πελατών επιχειρήσεων. Όραμα της intale αποτελεί η ενοποίηση της διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας στη μικρή λιανική παγκοσμίως, προσφέροντας τη γνώση και τα εργαλεία που απαιτεί ο κλάδος στις σύγχρονες συνθήκες.

We provide high-end Text-to-Speech Technologies!
You're fully qualified for Speech Synthesis Solutions!

Today, we're announcing that after 10+ years of helping our customers utilize best-of-class speech technologies, we have acquired the rights to INNOETICS' current services. We are very thankful for the customers that we have had over these years and we

Η Innoetics ξεκίνησε το 2006 από μία ομάδα μηχανικών στο Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου, με την υποστήριξη του Κέντρου «Αθηνά», οι οποίοι αναγνώρισαν την εμπορική αξία της τεχνολογίας συνθετικής ομιλίας που είχαν αναπτύξει.

Στα πρώτα χρόνια λειτουργίας της, οι ιδρυτές της εστίασαν περισσότερο στην ανάπτυξη του προϊόντος τους, χωρίς να αναζητήσουν χρηματοδότηση, κάτι το οποίο συνετέλεσε στην περιορισμένη ανάπτυξη της εταιρείας.

We are proud to announce our Text-to-Speech Technologies!
You're fully qualified for Speech Synthesis Solutions!

Today we're announcing that after 10+ years of helping
We are very thankful for the customers that we have h
We are very thankful for the customers that we have h
We are very thankful for the customers that we have h
We are very thankful for the customers that we have h

Η εταιρεία συνέχισε να αναπτύσσεται με
αργούς ρυθμούς, δίνοντας έμφαση στην
απόκτηση τεχνογνωσίας, στην ποιότητα της
τεχνολογίας και στις προσφερόμενες λύσεις,
χωρίς να λάβει επιπλέον χρηματοδότηση από
κάποιο επενδυτικό σχήμα. Η διαθεσιμότητα
των κεφαλαίων ήταν ανύπαρκτη και οι
ευκαιρίες ανάπτυξης στην ελληνική αγορά
περιορισμένες.

Η συνεχής ανάπτυξη της τεχνολογίας της την
κατέστησε την καλύτερη στο είδος της στην
Ελλάδα, προσελκύοντας πελάτες από
διάφορους κλάδους, όπως τράπεζες,
τηλεπικοινωνίες, ηλεκτρονικά μέσα
ενημέρωσης και μεμονωμένες επιχειρήσεις.

Innoetics

We provide high-quality Text-to-Speech Technologies!
You're fully qualified for Speech Synthesis Solutions!

Η Innoetics ανελίχθηκε γρήγορα αποκτώντας διεθνές κύρος.

Due to our growing demand for high-quality in-class synthetic voices, we will be discontinuing INNO...
We are very thankful for the customers that we have had and are very excited about the opportunities ahead!

Η ιδιαίτερη τεχνολογία που δημιούργησε η ομάδα της Innoetics, έχοντας αναπτύξει 15 γλώσσες και 40 φωνές, βραβεύτηκε για τρία συνεχόμενα χρόνια ως η κορυφαία στον κόσμο. Ωστόσο, η ομάδα δεν επαναπαύτηκε, συνεχίζοντας περαιτέρω την ανάπτυξη της τεχνολογίας.

Έτσι, οι ιδρυτές της αποφάσισαν να αναζητήσουν χρηματοδότηση από το εξωτερικό και να δώσουν έμφαση στους τομείς του μάρκετινγκ και των πωλήσεων.

Innoetics

We provide Text-to-Speech Technologies!
Your Fully Integrated for Speech Synthesis Solutions!

Today, we're announcing that after 10+ years of helping our customers utilize best-in-class synthetic voices, we will be discontinuing INNOETICS' current services. We had over these years and we are very excited about the opportunities ahead!

Το 2017 **εξαγοράστηκε από τη Samsung**, στην οποία η Innoetics παρέχει ερευνητική δραστηριότητα και προϊόντα στις υπηρεσίες της και συνεργάζεται με τις ομάδες Artificial Intelligence της εταιρείας.

Σήμερα, η Innoetics αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς και σημειώνει αυξανόμενες πωλήσεις, οι οποίες αναμένεται να αυξηθούν ακόμα περισσότερο καθώς η τεχνολογία της, μέσα από τα τηλέφωνα της Samsung, θα βρίσκεται στα χέρια εκατοντάδων εκατομμυρίων χρηστών.

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

48

Η επιχειρηματικότητα μέσω της ίδρυσης νέων μικρών επιχειρήσεων συμβάλει στην οικονομική μεγέθυνση μέσω τριών μηχανισμών:

- Ενίσχυση της απασχόλησης και δημιουργίας νέων θέσεων
- Ενίσχυση του εισοδήματος
- Ενθάρρυνση της καινοτομίας

Schumpeter: *Κινητήριοι μοχλός στη «δημιουργική καταστροφή» είναι η μικρή επιχείρηση η οποία μέσα από νέους συνδυασμούς εισάγει νέα προϊόντα, νέες τεχνολογίες, νέες μεθόδους διανομής, πώλησης, τιμολόγησης κ.α.*

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

49

Σήμερα υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για την επιχειρηματικότητα σε επίπεδο κρατικής και περιφερειακής πολιτικής.

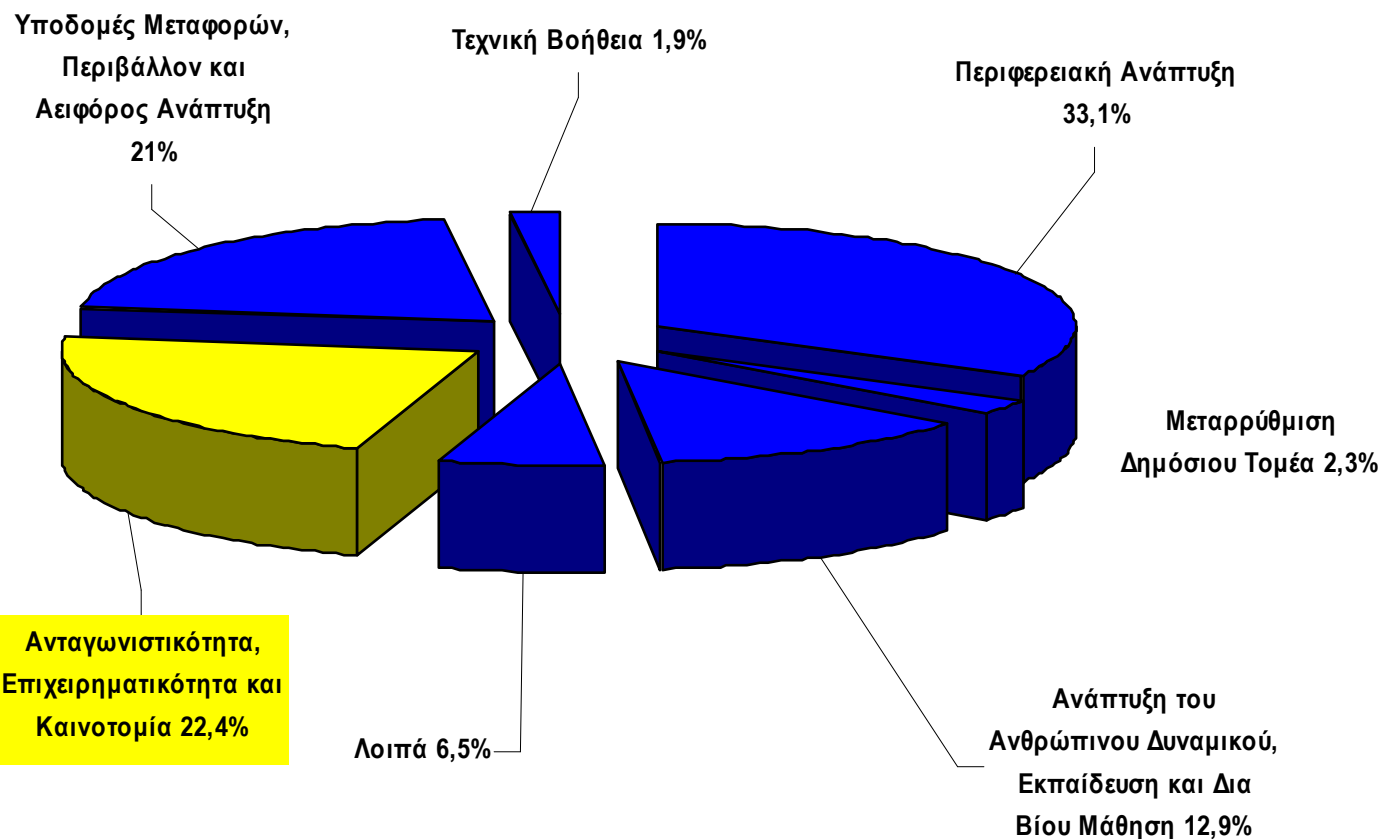
Έχει διαπιστωθεί ότι λαμβάνει κεντρικό ρόλο μεταξύ των διαδικασιών που επηρεάζουν την περιφερειακή αλλαγή συμβάλλοντας άμεσα και έμμεσα στην ενίσχυση της απασχόλησης και της ανάπτυξης.

Γι' αυτόν τον λόγο, επιδιώκεται η αύξηση της οικονομικής δυναμικής της επιχειρηματικότητας μέσω της βελτίωσης του εξωτερικού περιβάλλοντος για επιχειρηματική δραστηριότητα.

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

50

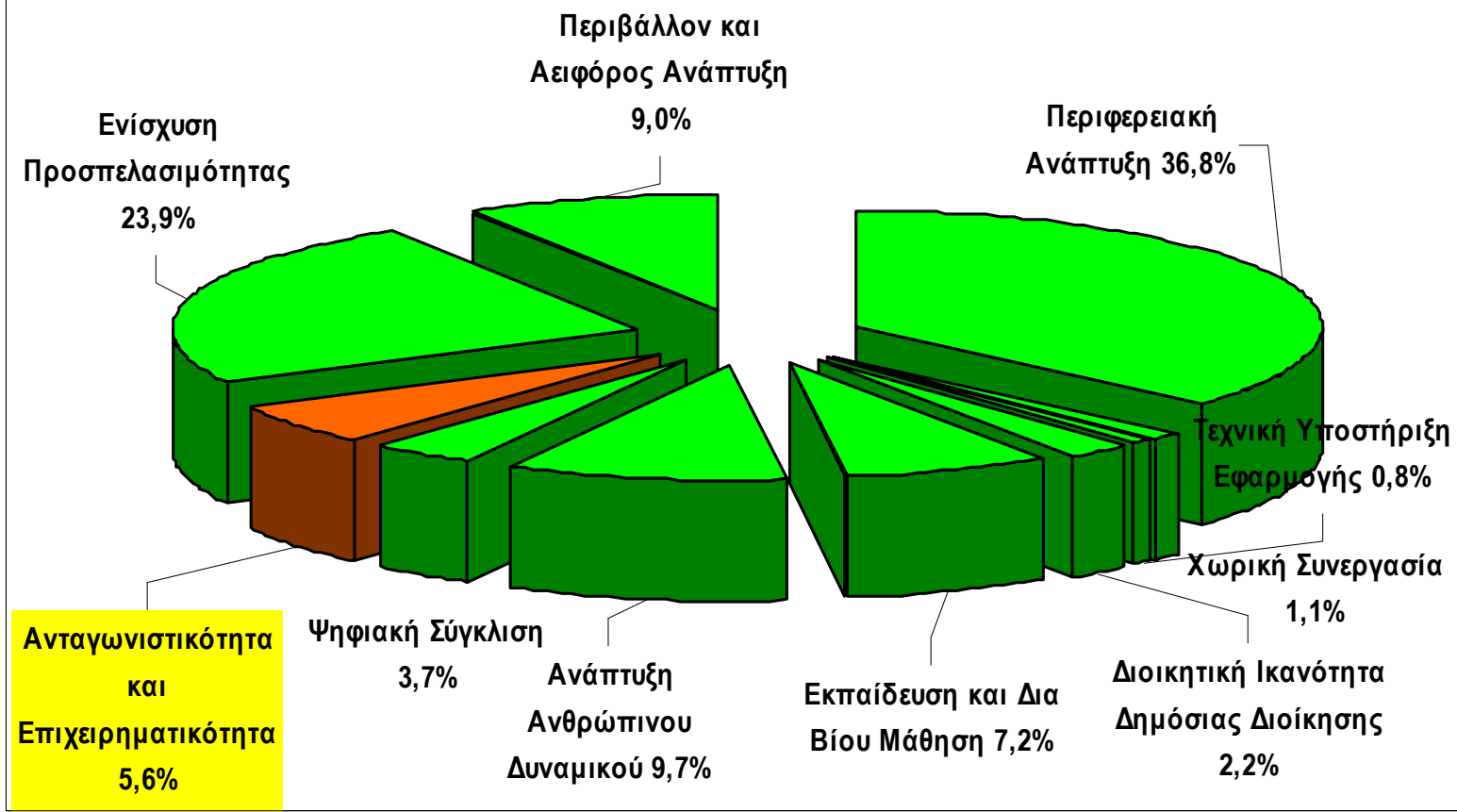
Ποσοστιαία κατανομή Δημόσιας Δαπάνης Ε.Σ.Π.Α.
2014-20

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

51

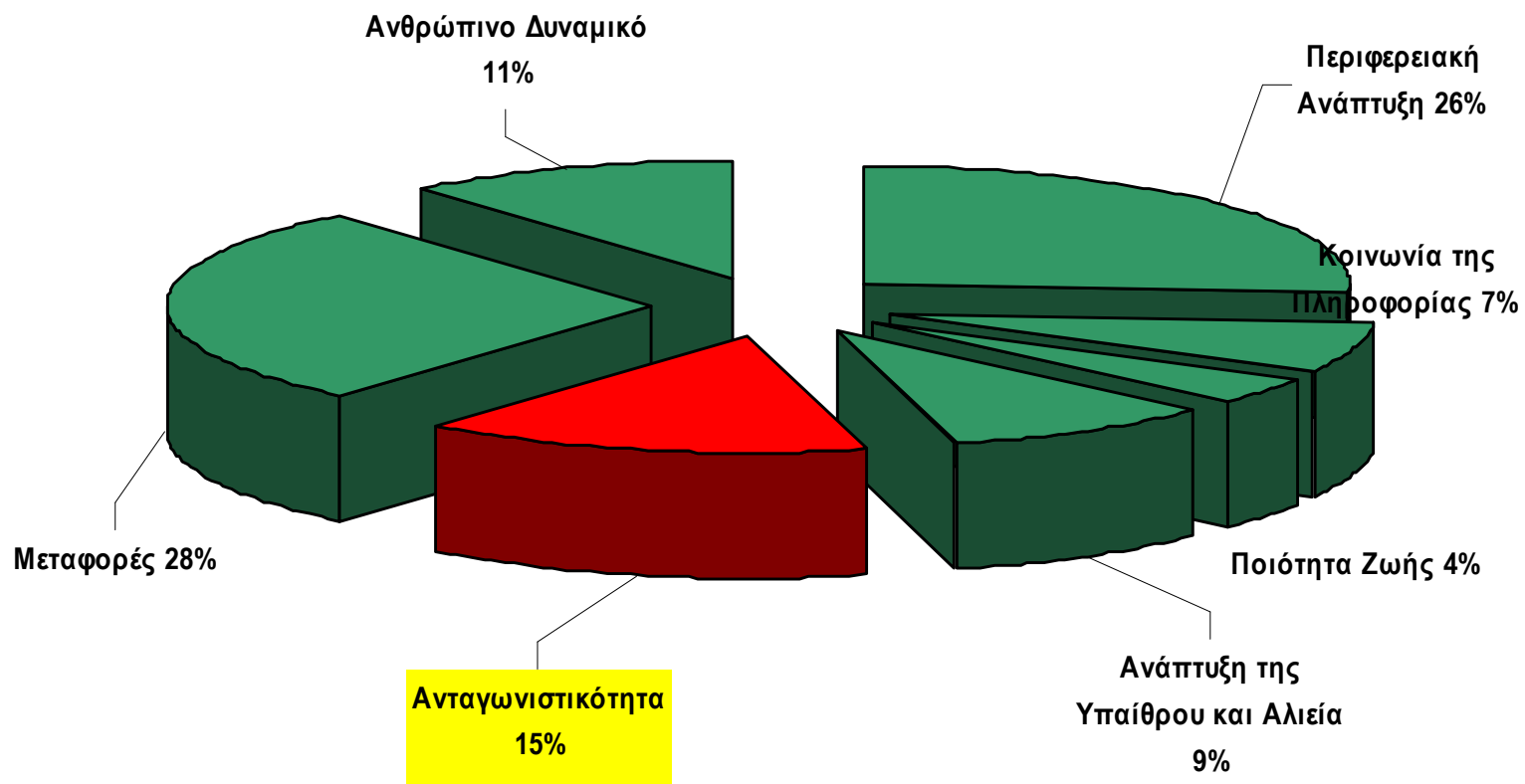
Ποσοσταία Κατανομή Δημόσιας Δαπάνης ΕΣΠΑ 2007-2013, κατά Άξονα Προτεραιότητας

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

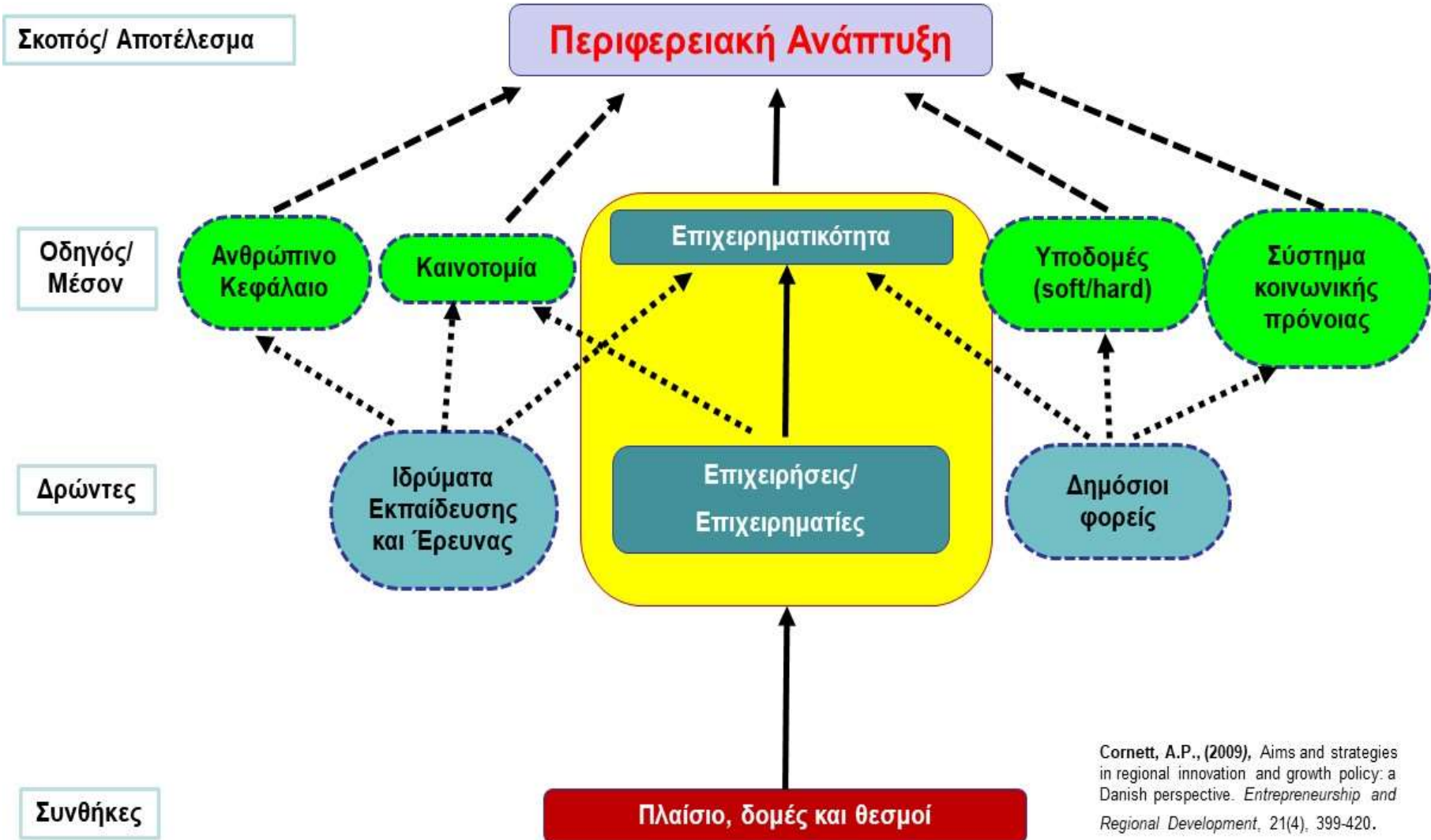
52

Ποσοστά κατανομή πόρων Γ ΚΠΣ 2000-2006,
κατά Άξονα Προτεραιότητας

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

53

Cornett, A.P., (2009), Aims and strategies in regional innovation and growth policy: a Danish perspective. *Entrepreneurship and Regional Development*, 21(4), 399-420.

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

54

Οι επιχειρηματίες επιταχύνουν την γένεση, τη διάδοση και την εφαρμογή καινοτόμων ιδεών.

Με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζουν όχι μόνο την αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων πόρων αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες εκμετάλλευσης επιχειρηματικών ευκαιριών αλλά και διερευνώντας νέες δυνατότητες αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων.

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

55

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης αναγνωρίζει **τρία σημαντικά χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας:**

1. Η επιχειρηματικότητα **αποτελεί μια δυναμική διαδικασία** κατά την οποία ιδρύονται νέες επιχειρήσεις, υφιστάμενες επιχειρήσεις αναπτύσσονται και αποτυχημένες πρωτοβουλίες αναδιαρθρώνονται ή διακόπτουν τη λειτουργία τους. Η διαδικασία αυτή **μπορεί να ιδωθεί μέσα από την έννοια της «Δημιουργικής Καταστροφής»** του J.Schumpeter.

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

56

2. Η επιχειρηματικότητα τείνει να ταυτίζεται με μικρές επιχειρήσεις στις οποίες ιδιοκτήτης/ες και διευθύνων/οντες είναι το/τα ίδιο/α πρόσωπο/α.

Γι' αυτόν τον λόγο συχνά κα λανθασμένα συγχέεται με την έννοια της αυτοαπασχόλησης. (Αυτοαπασχολούμενος: ιδιώτης που ιδρύει μια επιχείρηση προσφέροντας στον εαυτό του απασχόληση αντί της αναζήτησης μιας μισθωτής εργασίας). **Ο επιχειρηματίας όμως είναι κάτι περισσότερο από τον αυτοαπασχολούμενο.**

«...Η επιχειρηματικότητα απαιτεί το στοιχείο της ανάπτυξης που οδηγεί στην καινοτομία, στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην οικονομική επέκταση» (Kent, 1984).

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

57

3. Η επιχειρηματικότητα περιλαμβάνει την καινοτομία ενσωματωμένη σε ένα νέο προϊόν, σε μια νέα παραγωγική διαδικασία ή σε μια νέα μορφή οργάνωσης.

OECD, (1998)

Ταυτόχρονα, το περιφερειακό σύστημα (εκπαίδευση, σύστημα κοινωνικής υποστήριξης, κουλτούρα, προσβασιμότητα κ.α.) διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στις μεταβαλλόμενες συνθήκες ανάπτυξης της επιχειρηματικότητας.

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

58

Το επιχειρηματικό γεγονός διαμορφώνεται μέσα από την αλληλεπίδραση δύο ομάδων παραγόντων:

Προσωπικούς (μίκρο) παράγοντες

Τα χαρακτηριστικά του ιδιώτη που αναλαμβάνει την επιχειρηματική πρωτοβουλία, όπως προσωπικότητα, μόρφωση, εθνική καταγωγή, ετοιμότητα για εκμετάλλευση επιχειρηματικών ευκαιριών, επιχειρηματικό όραμα, επιθυμία για ανεξαρτησία, μόρφωση, επιθυμία για αυτοαναγνώριση, οικογενειακό υπόβαθρο κ.α.

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

59

Το επιχειρηματικό γεγονός διαμορφώνεται μέσα από την αλληλεπίδραση δύο ομάδων παραγόντων:

Περιβαλλοντικοί (μάκρο) παράγοντες

Περιλαμβάνοντας κοινωνικούς παράγοντες, οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες, σύστημα εκπαίδευσης, υποδομές, συνθήκες αγοράς, κουλτούρα, δυνατότητες χρηματοδότησης, φορείς δημόσιας διοίκησης κ.α.

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

60

Νέες επιχειρήσεις ιδρύονται σε περιοχές όπου

- ❑ λειτουργούν συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού,
- ❑ υπάρχει υψηλό εισόδημα και πληθυσμιακή αύξηση
- ❑ υπάρχει διαθεσιμότητα κεφαλαίων
- ❑ έχουν παρουσία Εταιρείες Κεφαλαίων Υψηλού Κινδύνου (Venture Capital) *(Keeble & Walker, 1994)*
- ❑ έχουν παρουσία οι «Επιχειρηματικοί άγγελοι»

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

61

Νέες επιχειρήσεις ιδρύονται σε περιοχές όπου:

- υπάρχει παρουσία πολλών μικρών επιχειρήσεων, αυτή επηρεάζει θετικά την ίδρυση νέων επιχειρήσεων μεταποίησης
- Υπάρχει παρουσία μεγάλων επιχειρήσεων, αυτή επηρεάζει θετικά την ίδρυση επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις.

(Keeble & Walker, 1994)

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

62

Νέες καινοτόμες επιχειρήσεις ιδρύονται σε περιοχές όπου

- έχουν την έδρα τους επιχειρήσεις σε καινοτόμους κλάδους και υψηλή τεχνολογία
- Παρατηρείται χωρική συγκέντρωση επιχειρήσεων
- Υπάρχει διαθέσιμο εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό
- Λειτουργούν δίκτυα που παρέχουν πρόσβαση σε γνώση, τεχνολογία και κεφάλαια. *(Malecki, 1997)*
- Περιφερειακοί και τοπικοί πολιτισμικοί παράγοντες (εμπιστοσύνη, νόρμες, επιχειρηματικές πρακτικές, κουλτούρα ανάληψης ρίσκου, δημιουργικότητα, φόβος της αποτυχίας) *(Saxenian, 1994)*

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

63

Οι πολιτισμικοί παράγοντες επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται η επιχειρηματικότητα, καθώς:

- επηρεάζουν την επιθυμία για συνεργασία με άλλους, ενισχύουν την εμπιστοσύνη και την προσωπική υπόληψη στοιχεία τα οποία μπορούν να μειώσουν ανταλλακτικά κόστη στην επιχειρηματική πρακτική.
- διαμορφώνουν ευνοϊκές συνθήκες επιχειρηματικής ανάπτυξης όταν αυτή τυγχάνει κοινωνικής αναγνώρισης και δεν στιγματίζεται η επιχειρηματική αποτυχία.
- ευνοούν την ανάπτυξη δικτύων που ευημερούν μεταξύ επιχειρηματιών, άλλων επιχειρήσεων και οργανισμών μέσα από τα οποία προσφέρονται κεφάλαια, πληροφορίες, γνώσεις αιχμής, ανθρώπινο δυναμικό καθώς και άλλες μορφές επιχειρηματικής υποστήριξης.

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

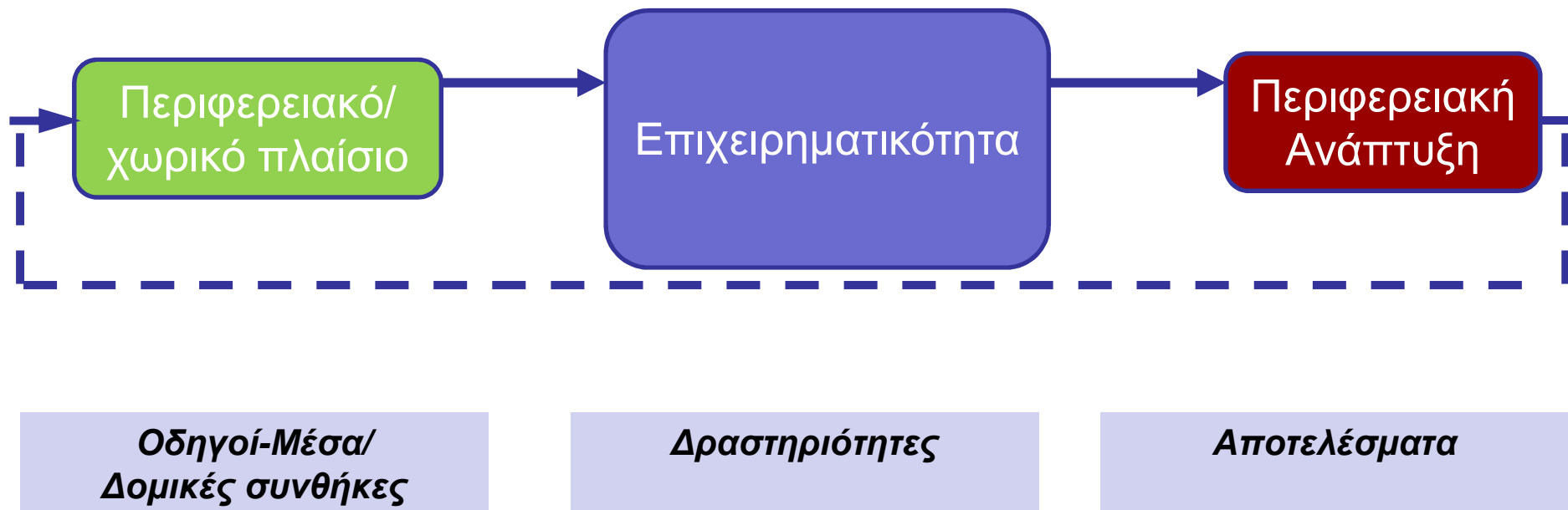
64

Cornett, A.P., (2009), Aims and strategies in regional innovation and growth policy: a Danish perspective. *Entrepreneurship and Regional Development*, 21(4), 399-420.

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

65

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

66

Περιφερειακές και
τοπικές συνθήκες/
χαρακτηριστικά/ πλαίσιο

Τοπική Επιχειρηματικότητα

Περιφέρειες όπου επικρατούν επιχειρηματικές δραστηριότητες με χαμηλή απαίτηση σε κεφάλαια (+) Ίδρυση νέων επιχειρήσεων

Περιφέρειες με ισχυρές πολιτικές προώθησης της τεχνικής εκπαίδευσης και επιχειρηματικότητας (+) Ίδρυση νέων επιχειρήσεων

Περιφέρειες με εύκολη πρόσβαση σε Κεφάλαια (ανθρώπινο, οικονομικό, κοινωνικό) (+) Ίδρυση νέων επιχειρήσεων

Εγγύτητα σε πόλεις με Πανεπιστήμια (+) Ίδρυση νέων επιχειρήσεων

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

67

Περιφερειακές και τοπικές συνθήκες/ χαρακτηριστικά/ πλαίσιο

Τοπική Επιχειρηματικότητα

Περιφερειακό κ.κ. Α.Ε.Π.

(+) Ίδρυση νέων επιχειρήσεων

Αύξηση περιφερειακής ανεργίας

(-) Ίδρυση νέων επιχειρήσεων

Χαρακτηριστικά της περιφερειακής απασχόλησης (εργατικό δυναμικό υψηλής εξειδίκευσης vs εργατοτεχνίτες)

(+/-) Ίδρυση νέων επιχειρήσεων

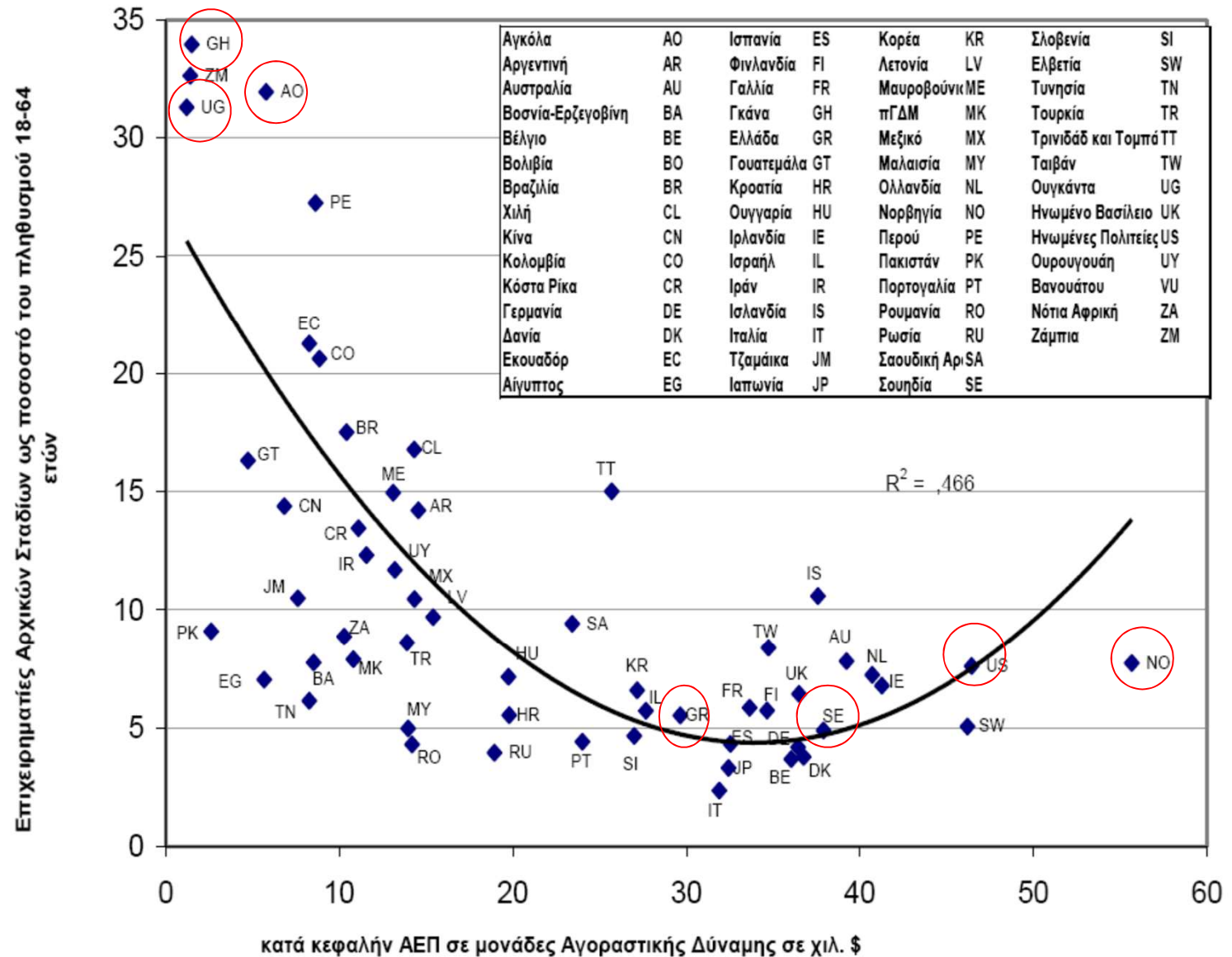
Περιφέρειες με ισχυρή επιχειρηματική κουλτούρα (ανάληψη ρίσκου, κοινωνική αναγνώριση, δημιουργικότητα, καινοτομία)

(+) Ίδρυση νέων επιχειρήσεων

Παραγωγική διάρθρωση και κλαδική εξειδίκευση του τοπικού παραγωγικού συστήματος

(+) Ίδρυση νέων επιχειρήσεων

Ωστόσο, στόχος
δεν είναι απλώς η
ίδρυση νέων
επιχειρήσεων,
αλλά η **ίδρυση
νέων
επιχειρήσεων με
συγκεκριμένα
χαρακτηριστικά.**

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

69

**Τοπική
Επιχειρηματικότητα**

**Περιφερειακή &
τοπική Ανάπτυξη**

- άμεσα (+) θέσεων εργασίας (συνδέεται με τον κύκλο ζωής της επιχείρησης: περιορισμένη επίπτωση τα πρώτα τρία χρόνια, θεαματική μετά τον έκτο χρόνο)
- (+) Α.Ε.Π.
- (+) τοπικής αγοράς εργασίας καθώς τείνουν να προσλαμβάνουν από την τοπική αγορά, ιδιαίτερα στις μικρότερες, πληθυσμιακά περιφέρειες.
- (+) αξιοποίηση διαθέσιμων πόρων, διαδικασιών και θεσμών κρίσιμων για την περιφερειακή ανάπτυξη.
- Έμμεσα, ενδεχόμενη (-) θέσεων εργασίας από την έξοδο υφιστάμενων επιχειρήσεων και ανταγωνιστών λόγω «δημιουργικής καταστροφής» (displacement effect).

Επιχειρηματικότητα και Περιφερειακή Ανάπτυξη

70

**Τοπική
Επιχειρηματικότητα**

**Περιφερειακή &
τοπική Ανάπτυξη**

- (+) παραγωγικότητας στην περιφέρεια.
- (+) περιφερειακής ανταγωνιστικότητας και καινοτομίας.
- (+) ενίσχυση της επιχειρηματικής κουλτούρας στην περιφέρεια.
- (+) παραγωγή και διάχυση νέας γνώσης στην περιφέρεια.
- (+) παραγωγική αναδιάρθρωση – διαφοροποίηση της οικονομίας στην ύπαιθρο.
- (+) περιφερειακού βιοτικού επιπέδου

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

71

Εκτιμήσεις, 2018

Class size	Number of enterprises			Number of persons employed			Value added		
	Greece		EU-28	Greece		EU-28	Greece		EU-28
	Number	Share	Share	Number	Share	Share	Billion €	Share	Share
Micro	807 666	97.3 %	93.1 %	1 337 320	57.1 %	29.4 %	10.9	22.7 %	20.7 %
Small	19 662	2.4 %	5.8 %	402 493	17.2 %	20.0 %	9.2	19.0 %	17.8 %
Medium-sized	2 349	0.3 %	0.9 %	256 483	11.0 %	17.0 %	10.6	21.9 %	18.3 %
SMEs	829 677	100.0 %	99.8 %	1 996 296	85.2 %	66.4 %	30.6	63.6 %	56.8 %
Large	376	0.0 %	0.2 %	345 406	14.8 %	33.6 %	17.5	36.4 %	43.2 %
Total	830 053	100.0 %	100.0 %	2 341 702	100.0 %	100.0 %	48.1	100.0 %	100.0 %

Οι ΜΜΕ στην Ελλάδα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο καθώς αποτελούν σχεδόν το 100,0% του συνόλου, (97,3% οι πολύ μικρές επιχειρήσεις), συνεισφέρουν σημαντικά στην απασχόληση (σχεδόν 85,2%) και στο εισόδημα (σχεδόν 63,6% της κ.κ. προστιθέμενης αξίας).

Ποια είναι όμως η δυναμική τους εξέλιξη; Ποια η πραγματική τους απόδοση στον χρόνο; Ποια η σχέση τους με την καινοτομία;

Κατηγοριοποίηση επιχειρήσεων

72

Κατηγοριοποίηση επιχειρήσεων με κριτήριο το μέγεθος
(αριθμός απασχολούμενων, κύκλος εργασιών και ισολογισμός)

Κατηγορία επιχείρησης	Αριθμός απασχολου- μένων: ετήσια μονάδα εργασίας (EME)	Ετήσιος κύκλος εργασιών	Σύνολο ετήσιου ισολογισμού
Μεσαία	< 250	≤ 50 εκατ. EUR (το 1996 ήταν 40 εκατ. EUR)	≤ 43 εκατ. EUR (το 1996 ήταν 27 εκατ. EUR)
Μικρή	< 50	≤ 10 εκατ. EUR (το 1996 ήταν 7 εκατ. EUR)	≤ 10 εκατ. EUR (το 1996 ήταν 5 εκατ. EUR)
Πολύ μικρή	< 10	≤ 2 εκατ. EUR (δεν καθοριζόταν παλαιότερα)	≤ 2 εκατ. EUR (δεν καθοριζόταν παλαιότερα)

Ετήσια Έκθεση για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

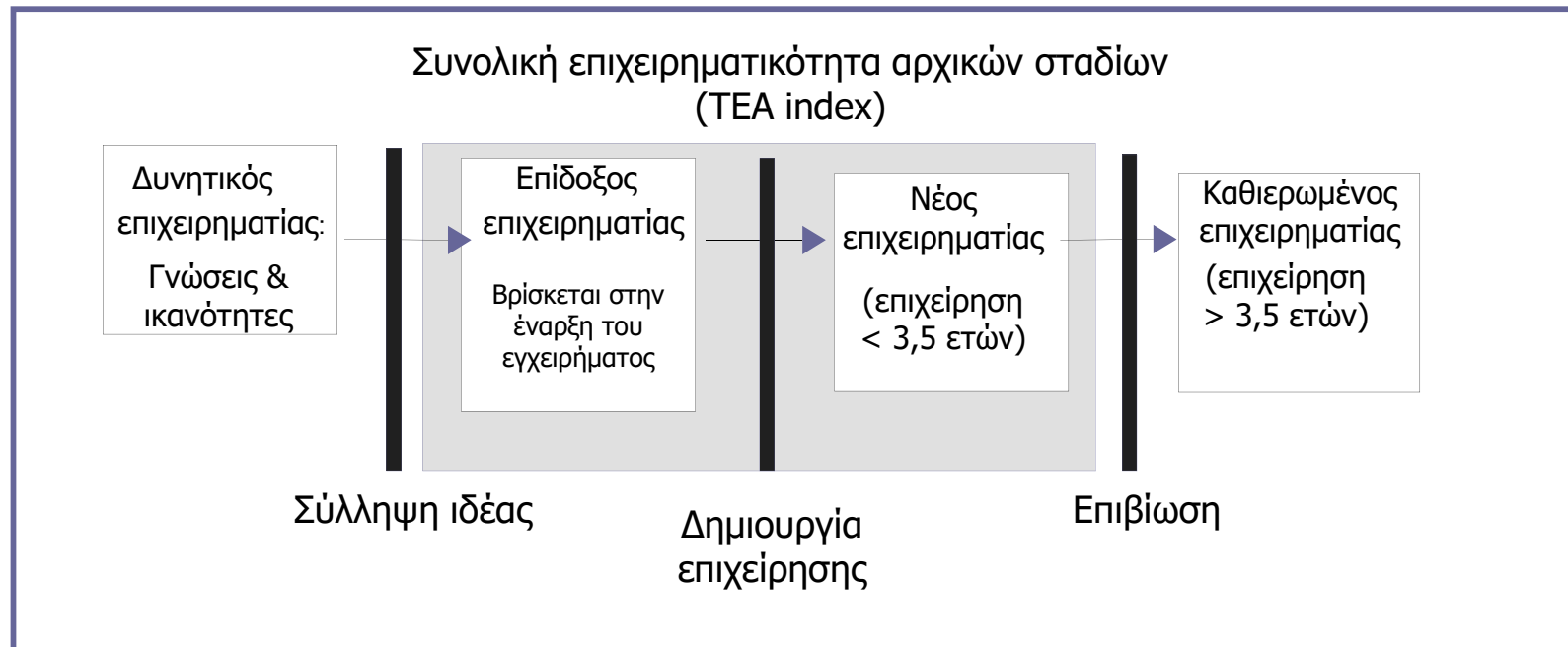
73

I.O.B.E. –Global Entrepreneurship Monitor (G.E.M.)

- ❑ Το Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας (G.E.M.) αποτελεί **κοινοπραξία ερευνητικών ινστιτούτων και Πανεπιστημίων.**
- ❑ Το **I.O.B.E.** αποτελεί τον **εθνικό εταίρο** του Παγκόσμιου Παρατηρητηρίου Επιχειρηματικότητας.
- ❑ Το **I.O.B.E.** στο πλαίσιο της συμμετοχής του στο **G.E.M.** διεξάγει **δύο έρευνες πεδίου:** μία έρευνα πεδίου στον ελληνικό πληθυσμό σε αντιπροσωπευτικό δείγμα 2.000 ατόμων και μια έρευνα πεδίου σε 36 εμπειρογνώμονες, «ειδικούς» σε διάφορους τομείς της επιχειρηματικότητας.

Ετήσια Έκθεση για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

74

Πηγή: I.O.B.E. (2013), Η Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα 2011-2012: Η εξέλιξη των δεικτών της επιχειρηματικότητας στη διάρκεια της κρίσης, Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητας, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών.

- Ευρύ φάσμα «επιχειρηματικότητας»: ξεκινά πολύ πριν ένα εγχείρημα γίνει λειτουργικό
- Μονάδα ανάλυσης: ο επιχειρηματίας

Ετήσια Έκθεση για την Επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

75

Βασικός Δείκτης του G.E.M.

Δείκτης Επιχειρηματικότητας Αρχικών Σταδίων =

□ επίδοξοι επιχειρηματίες

(όσοι έχουν κάνει κάποιες προκαταρτικές ενέργειες στην κατεύθυνση της έναρξης ενός νέου εγχειρήματος)

και

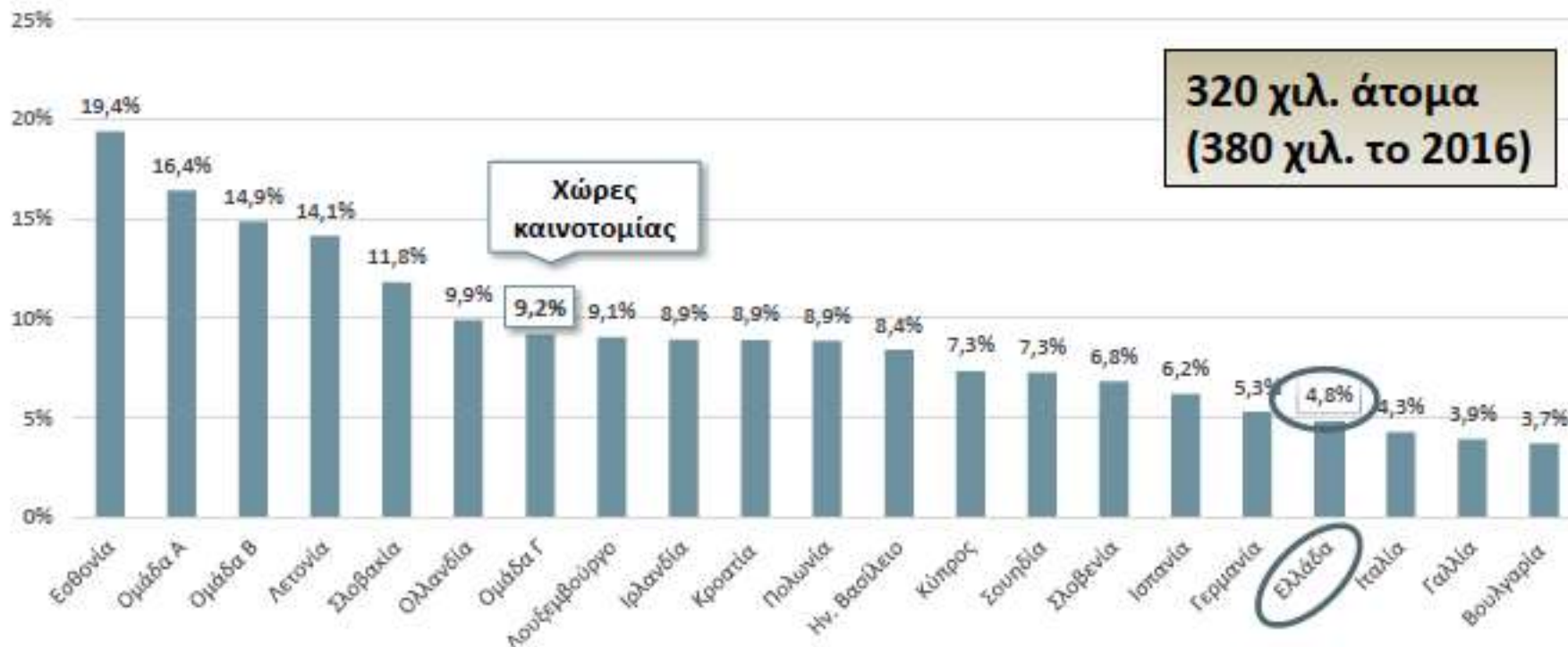
□ νέοι επιχειρηματίες

(όσοι έχουν μόλις ξεκινήσει μία νέα επιχείρηση που λειτουργεί το πολύ 3,5 έτη).

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

76

- Το ποσοστό του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών που βρισκόταν το 2017 σε αρχικά στάδια επιχειρηματικής ενεργοποίησης υποχώρησε στο 4,8% και περίπου 320.000 άτομα (5,7% και περίπου 380.000 άτομα το 2016, όταν το αντίστοιχο ποσοστό 6,7% το 2015: και μ.ο. 2003-2016: 6,9%).

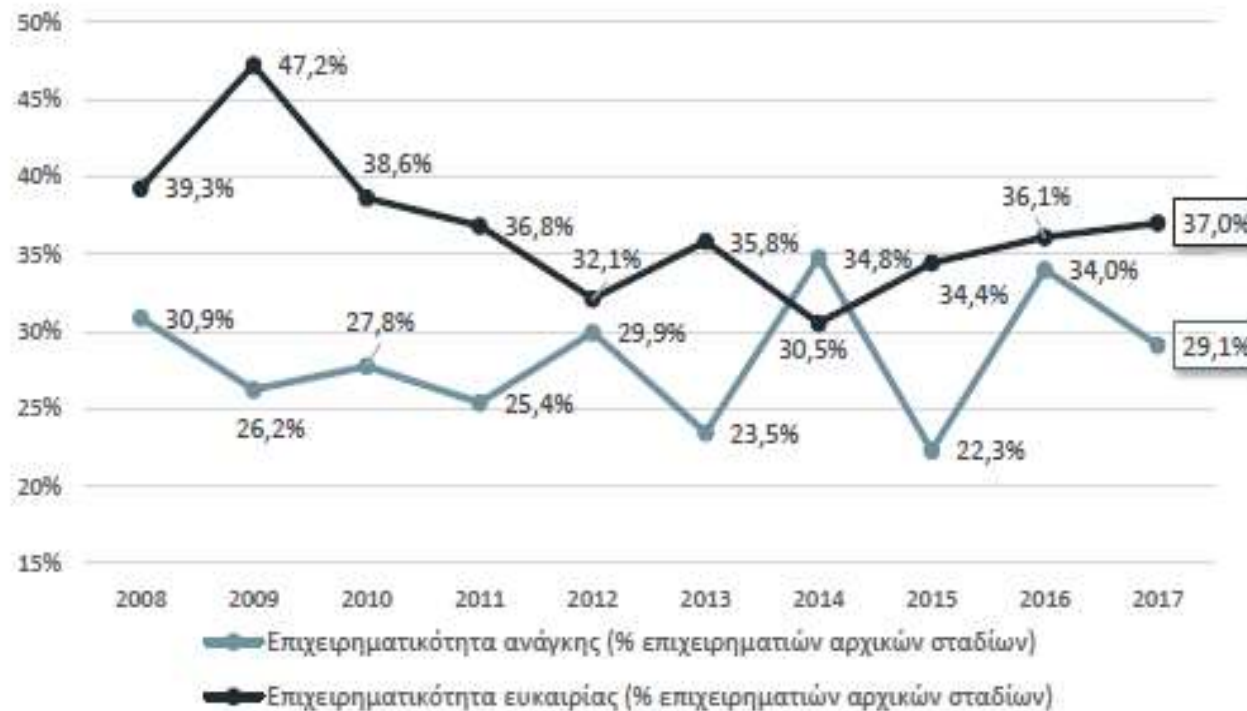
Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

77

- Το ποσοστό όσων δήλωσαν ότι έχουν διακόψει ή αναστείλει μέσα στο 2017 ανέρχεται σε 4,7% (2016: 3,8%, 2015: 3,0%, μ.ο. Χωρών Καινοτομίας: 2,2%) το οποίο οφείλεται κυρίως στην έλλειψη κερδοφορίας.
- Το 29,1% των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων δηλώνει επιχειρηματίες ανάγκης και το 37% επιχειρηματίες ευκαιρίας, αρκετά χαμηλότερα από τον μ.ο. των χωρών καινοτομίας (53,5%).
- Σε χώρες με υψηλή ανεργία νέων (Κύπρος, Ιταλία, Ισπανία), η επιχειρηματικότητα μια διέξοδος στην απασχόληση (ανάγκης) και όχι εκμετάλλευση μιας επιχειρηματικής ευκαιρίας.

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

78

Στις χώρες
καινοτομίας...

Επιχειρηματικότητα
ευκαιρίας: 53,5%

Επιχειρηματικότητα
ανάγκης: 22,9%

Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ευκαιρίας για 4^η χρονιά, ωστόσο καταγράφεται υψηλό ποσοστό επιχειρηματιών ανάγκης διαχρονικά.

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

79

	Επίδοξοι επιχειρηματίες	Νέοι επιχειρηματίες	Επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων	Καθιερωμένοι επιχειρηματίες	Συνολική επιχειρηματική δραστηριότητα
Βουλγαρία	1,8	1,9	3,7	6,4	10,0
Γαλλία	2,9	1,1	3,9	3,6	7,4
Γερμανία	3,4	2,0	5,3	6,1	11,1
Ελλάδα	2,3	2,6	4,8	12,4	17,1
Εσθονία	13,4	6,2	19,4	11,4	29,7
Ην. Βασίλειο	4,3	4,2	8,4	6,7	14,8
Ιρλανδία	5,8	3,3	8,9	4,4	13,0
Ισπανία	2,8	3,5	6,2	7,0	13,0
Ιταλία	2,7	1,7	4,3	5,9	10,1
Κροατία	6,1	2,9	8,9	4,4	13,2
Κύπρος	3,6	3,8	7,3	8,9	16,1
Λετονία	9,4	5,1	14,1	7,7	21,1
Λουξεμβούργο	6,7	2,6	9,1	3,3	11,8
Ολλανδία	4,7	5,4	9,9	8,6	18,1
Πολωνία	6,7	2,2	8,9	9,8	18,5
Σλοβακία	8,2	3,8	11,8	10,0	21,1
Σλοβενία	4,0	3,0	6,8	6,8	13,3
Σουηδία	5,3	2,1	7,3	4,2	11,4
Χώρες καινοτομίας	5,5	3,8	9,2	6,8	15,7

Το 17,1% ασχολείται με την επιχειρηματικότητα (1,13 εκατ.) καθώς σταθερά υψηλό το επίπεδο αυτοαπασχόλησης. Λίγοι οι επίδοξοι πολλοί οι νέοι επιχειρηματίες γεγονός το οποίο συνδέεται με τις φορολογικές επιβαρύνσεις του 2017.

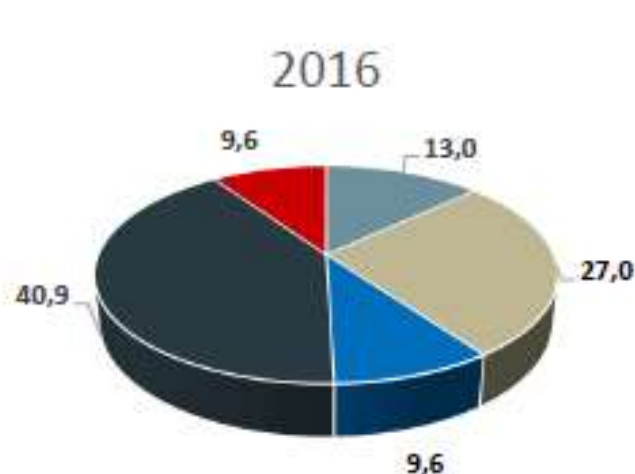
Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

80

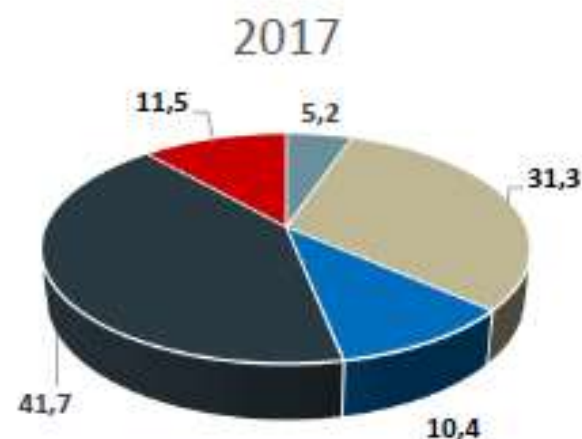
- ❑ Σχεδόν δύο στους τρεις επιχειρηματίες αρχικών σταδίων είναι μεταξύ 25 και 44 ετών (μ.ο. 35 έτη).
- ❑ Μικρή ενίσχυση των νέων επιχειρηματιών. Οι πολύ νέοι επιχειρηματίες διακρίνονται από πάθος και δυναμισμό σε σχέση με μεγαλύτερες ηλικίες ωστόσο, στερούνται εμπειρίας, γνώσης και κατάλληλης δικτύωσης.
- ❑ Στις αναπτυσσόμενες χώρες περισσότεροι νέοι επιχειρηματίες ως μέσο βιοπορισμού ενώ στις αναπτυγμένες χώρες μεγαλύτερες ηλικίες.

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

Πάνω από τους μισούς διαθέτουν τουλάχιστον ένα πτυχίο πανεπιστημιακής εκπαίδευσης

- Απόφοιτοι Γυμνασίου
- Απόφοιτοι Λυκείου
- Απόφοιτοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Μεταπτυχιακές σπουδές (MsC, PhD)

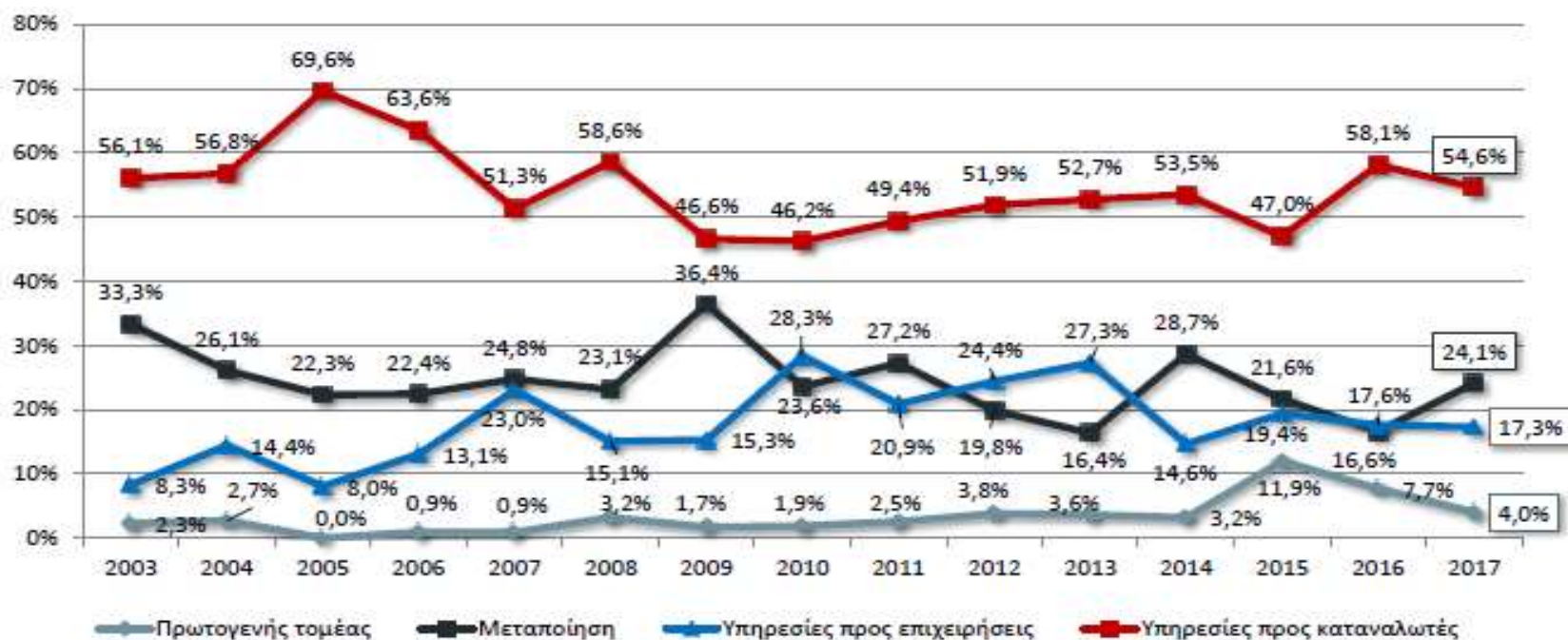
- Απόφοιτοι Γυμνασίου
- Απόφοιτοι Λυκείου
- Απόφοιτοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης
- Απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Μεταπτυχιακές σπουδές (MsC, PhD)

- Το 41,7% διαθέτει τουλάχιστον ένα πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με το 11,5% να διαθέτει κάποιου είδους μεταπτυχιακή ειδίκευση. Σχεδόν το 31,3% είναι απλώς απόφοιτοι Λυκείου, στοιχείο το οποίο δείχνει χαμηλή κινητοποίηση ατόμων από δεξαμενές υψηλού μορφωτικού επιπέδου.

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

82

□ Σε κλαδικό επίπεδο τα εγχειρήματα στον πρωτογενή τομέα μειώθηκε στο 4% (2016:7,7% 2015:12%, 2014:11,9% του συνόλου). Αυξημένα εμφανίζονται τα εγχειρήματα στον δευτερογενή τομέα ενώ μικρή μείωση παρουσιάζουν τα εγχειρήματα στις υπηρεσίες προς τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις.

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

83

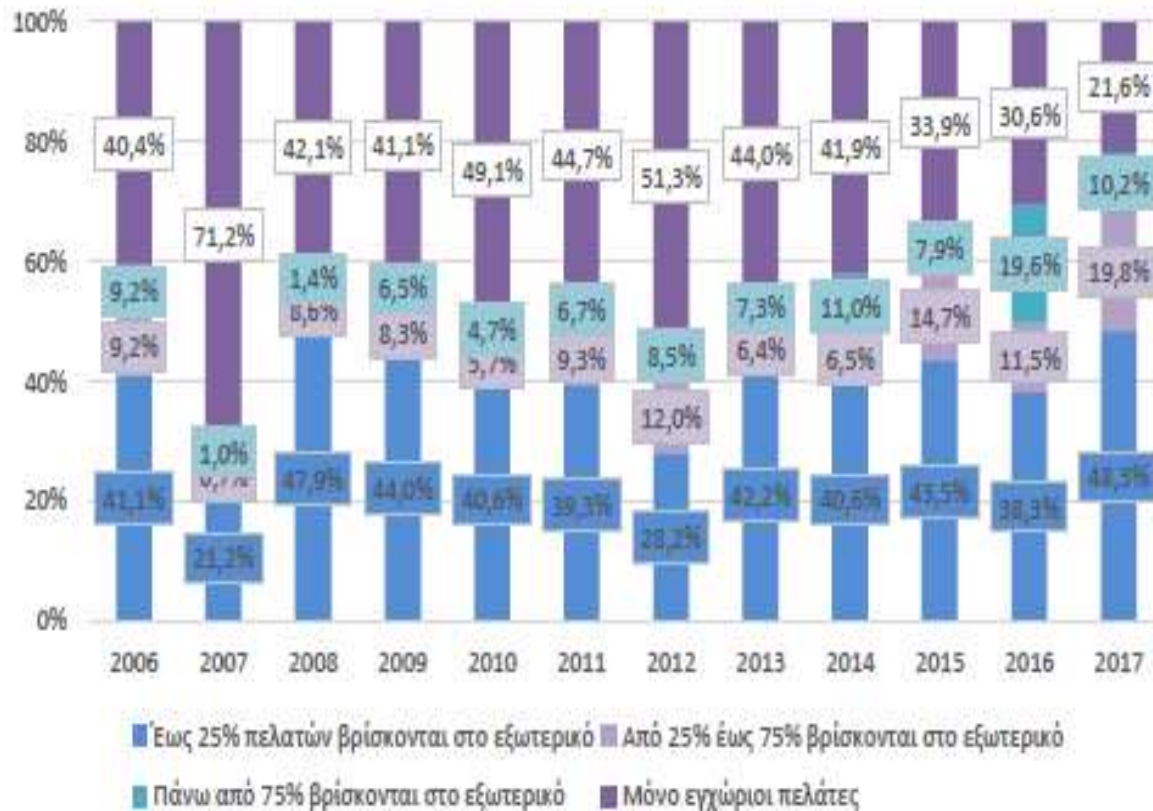
Περιορίζονται στο 19% όσοι δηλώνουν ότι κανείς άλλος δεν εργάζεται πλην του επιχειρηματία.

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

84

- Το 64,5% των επιχειρηματιών δηλώνουν ότι **κανένας (δυναμικός) πελάτης δε θα θεωρήσει τα προϊόντα/ υπηρεσίες τους νέα και πρωτοποριακά**, ενώ μόλις το 3,9% δηλώνει ότι όλοι θα θεωρήσουν τα προϊόντα τους ως καινοτομικά.
- Το 54% των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων αξιοποιούν **γνωστές τεχνολογίες/ διεργασίες** για την παραγωγή προϊόντων/ υπηρεσιών (το 2016 είχε δηλώσει το 56% και το 2015 είχε δηλώσει το 60,1%).
- **Μόλις το 16% αξιοποιεί εντελώς νέες τεχνολογίες** στην παραγωγή/ παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών.
- **Μόλις το 3,2% εισέρχεται σε αγορές νησίδες** (niche markets), ενώ το 50,7% δηλώνουν ότι εισέρχονται σε αγορές με ισχυρό ανταγωνισμό.

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

Σταδιακή μείωση των επιχειρηματιών που απευθύνεται αποκλειστικά στην εγχώρια αγορά,

Το 80% απευθύνεται και σε ξένες αγορές

Το 30% δηλώνουν ότι άνω του ¼ των πωλήσεων προέρχονται από το εξωτερικό. Ωστόσο ερμηνεύεται και από τον υψηλό αριθμό εγχειρημάτων με αποδέκτη τον αλλοδαπό τουρισμό.

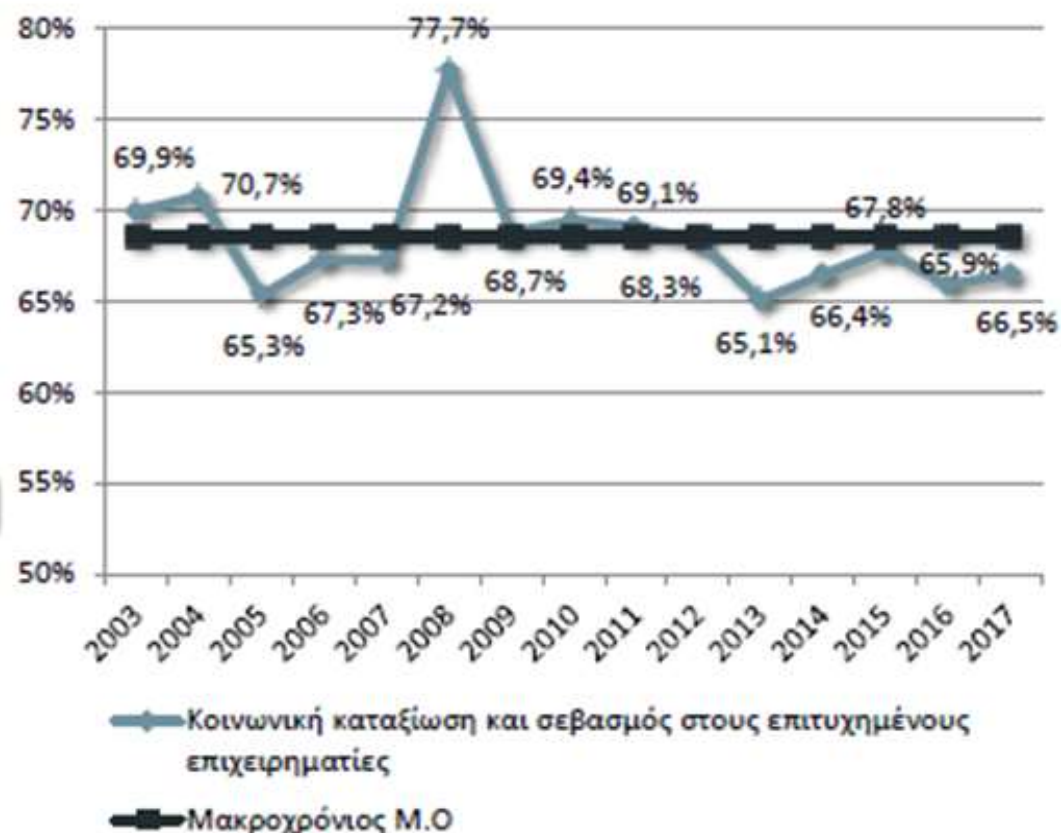
Τσακανίκας, Α., Σταυράκη, Σ., Βαλαβανιώτη, Ε., (2018), Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας: Λιγότερα νέα εγχειρήματα, βελτίωση στις προοπτικές απασχόλησης, Παγκόσμιο Παρατηρητήριο Επιχειρηματικότητα, I.O.B.E. Δεκέμβριος (ανακτήθηκε Μάρτιος 2019).

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

86

67% δηλώνει ότι οι επιτυχημένοι επιχειρηματίες αντιμετωπίζονται με σεβασμό και καταξίωση στη χώρα...

Αποτελεί ένα από τα υψηλότερα ποσοστά από την έναρξη της κρίσης.

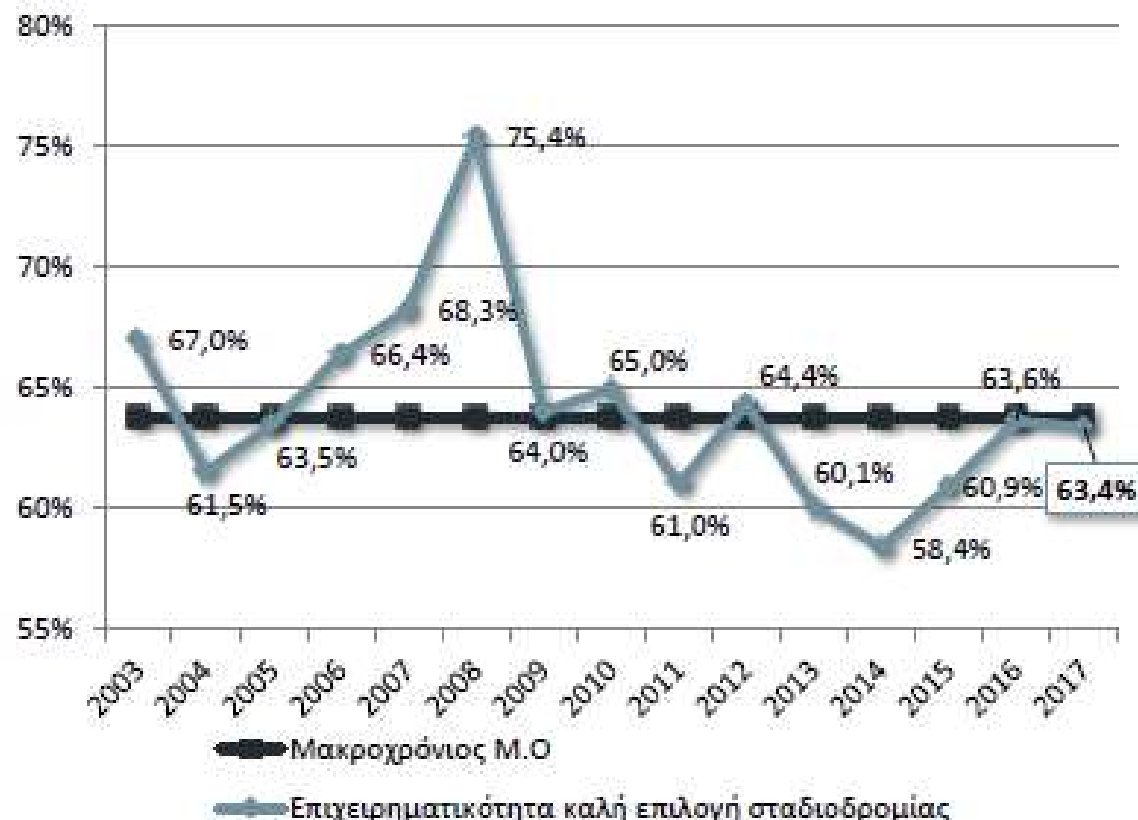

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

87

64% δηλώνει ότι η επιχειρηματικότητα αποτελεί καλή επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας...

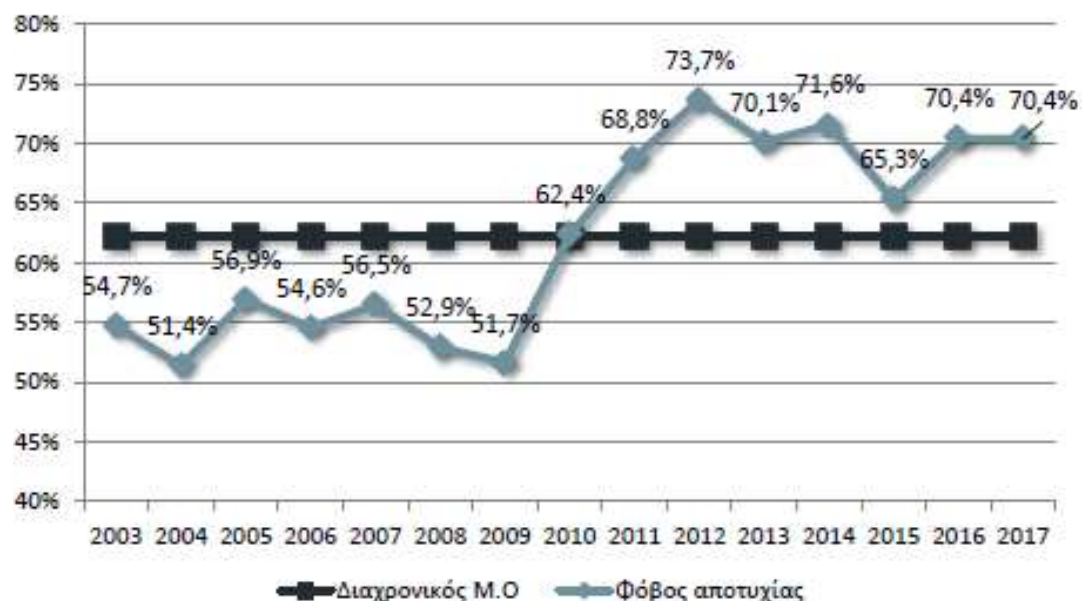
Ωστόσο, η Ελλάδα καταγράφει μία από τις χαμηλότερες επιδόσεις στην Ευρώπη στην προβολή επιτυχημένων περιπτώσεων επιχειρηματιών μέσα από τα ΜΜΕ.

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

88

Αξιοσημείωτο είναι ότι το 53% των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων αναφέρουν ως ανασταλτικό παράγοντα τον φόβο της αποτυχίας, ενδεικτικό της συνειδητοποίησης των δυσκολιών του εγχειρήματος.

- **Σταθερά** μία από τις υψηλότερες επιδόσεις διαχρονικά
- **Ακόμα και το 53%** των επιχειρηματιών αρχικών σταδίων επισημαίνει ως ανασταλτικό παράγοντα το φόβο της αποτυχίας, ενδεικτικό της συνειδητοποίησης των δυσκολιών του εγχειρήματος

Σε κοινωνίες φιλικές προς την επιχειρηματικότητα (π.χ. ΗΠΑ) η επιχειρηματική αποτυχία είναι ανεκτή (Landier, 2005), καθώς θεωρείται μέρος του «παιχνιδιού». Το άτομο δεν στιγματίζεται (Lee et al., 2007) αλλά θεωρείται ότι αξίζει μια δεύτερη ευκαιρία. Αντίθετα, σε κοινωνίες με χαμηλή εκτίμηση της επιχειρηματικότητας, η αποτυχία δαιμονοποιείται: είναι ένα διαρκές αρνητικό σημείο στη φήμη του ατόμου, που το κουβαλά σε κάθε βήμα της καριέρας του (Voutsina et. al. 2018).

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

89

Σημαντική η συμβολή των άτυπων επενδυτών σε μια περίοδο έλλειψης χρηματοδοτικών εργαλείων. Το 83% αυτών του στενότερου ή ευρύτερου **οικογενειακού κύκλου**. Ίσως όχι αντικειμενική αξιολόγηση βιωσιμότητας μιας ιδέας.

	Άτυποι επενδυτές (% του πληθυσμού)	
	2016	2017
Γερμανία	3,8	4,7
Ελλάδα	2,9	3,2
Εσθονία	5,2	9,4
Ην. Βασίλειο	1,9	3,0
Ιρλανδία	2,8	4,1
Ισπανία	2,3	3,2
Ιταλία	1,7	2,2
Λουξεμβούργο	4,6	7,4
Ολλανδία	4	3,8
Σλοβενία	2,5	4,8
Σουηδία	3,2	7,8
Χώρες καινοτομίας	3,4	5,4

Το **3,2%** (~ 214 χιλιάδες άτομα) είχαν ρόλο άτυπου επενδυτή (από 2,9% το 2016)

Χαμηλότερα από το μέσο όρο των χωρών καινοτομίας (5,4%)

Η επιχειρηματικότητα στην Ελλάδα

90

Σύμφωνα με τις απόψεις εμπειρογνωμόνων, ως βασικά εμπόδια της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα καταγράφονται:

- ❑ Χαμηλή δυναμική λόγω κρίσης
- ❑ Ασταθές φορολογικό σύστημα
- ❑ Έλλειψη ή αναποτελεσματική λειτουργία μηχανισμών προώθησης της επιχειρηματικότητας
- ❑ Γραφειοκρατία
- ❑ Μη αποτελεσματική λειτουργία των δημόσιων φορέων που εποπτεύουν την ίδρυση των νέων επιχειρήσεων
- ❑ Δυσκολία πρόσβασης στην χρηματοδότηση
- ❑ Υψηλά εμπόδια εισόδου στην αγορά

Το ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον

91

Παράγοντες του εξωτερικού περιβάλλοντος που επηρεάζουν τη ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας

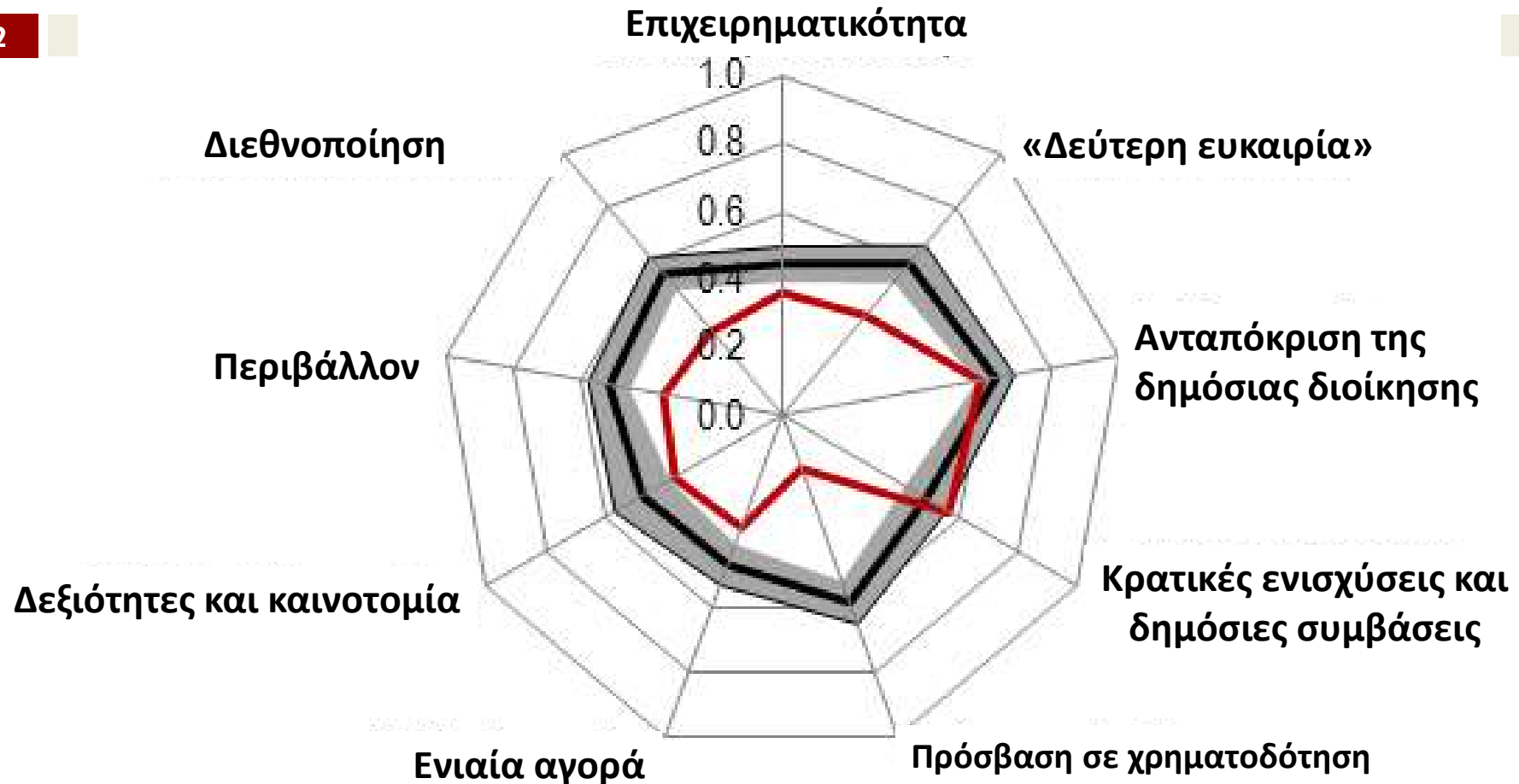
- Το θεσμικό πλαίσιο και οι κυβερνητικές πολιτικές
- Το εκπαιδευτικό σύστημα, τα πρότυπα και οι δεξιότητες που παρέχει
- Η δυνατότητα πρόσβασης σε χρηματοδοτικούς πόρους

Το ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον

□ EU average +/- 0.5 standard deviations

■ Greece

92

European Commission, (2018), SBA Factsheet Greece, Internal market, industry, entrepreneurship and SMEs.

Στους τομείς Διεθνοποίηση, Πρόσβαση σε Χρηματοδότηση και «Δεύτερη Ευκαιρία» οι ελληνικές επιδόσεις υπολείπονται σημαντικά από το μ.ο. των επιδόσεων της Ε.Ε. (+/-0,5 τυπικών αποκλίσεων) ⁹²

Επιχειρηματικότητα στην εκπαίδευση και την κοινωνία

93

Επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων %, 2017, Ελλάς: 4,82, Ε.Ε. μ.ο.: 8,28

Η επιχειρηματική εκπαίδευση στο σχολείο (1-5), 2015, Ελλάς: 1,84 Ε.Ε. μ.ο.: 2,02

% επιχειρηματικής δραστηριότητας ευκαιρίας, 2016, Ελλάς: 36,1 Ε.Ε. μ.ο.: 47,9

Η επιχειρηματικότητα ως επιθυμητή επιλογή σταδιοδρομίας (%), 2016, Ελλάς: 63,3 Ε.Ε. μ.ο.: 56,9

Προθέσεις επιχειρηματικότητας (% ενηλίκων που σκοπεύουν να συστήσουν δική τους επιχείρηση στα επόμενα 3 έτη), 2016, Ελλάς: 8,11 Ε.Ε. μ.ο.: 12,1

Η επιχειρηματική εκπαίδευση σε μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση (1-5), 2016, Ελλάς: 2,62 Ε.Ε. μ.ο.: 2,79

Υψηλό κύρος που αποδίδεται σε επιτυχή επιχειρηματικότητα (%), 2016, Ελλάς: 65,9 Ε.Ε. μ.ο.: 66,6

Προσοχή που δίδουν τα μέσα επικοινωνίας στην επιχειρηματικότητα, 2016, Ελλάς: 38,5 Ε.Ε. μ.ο.: 53,3

Δεξιότητες και καινοτομία

94

% ΜΜΕ που εισήγαγαν καινοτομίες στο μάρκετινγκ ή την οργάνωση (% ΜΜΕ στην βιομηχανία), 2014, Ελλάς: 40,14, Ε.Ε. μ.ο.: 34,89

% καινοτόμων ΜΜΕ που συνεργάζονται με άλλες, 2014, Ελλάς: 14,76, Ε.Ε. μ.ο.: 11,22

% ΜΜΕ που πραγματοποιούν διαδικτυακές πωλήσεις, 2016, Ελλάς: 10,03, Ε.Ε. μ.ο.: 17,24

Κύκλος εργασιών από ηλεκτρονικές πωλήσεις, 2016, Ελλάς: 5,86, Ε.Ε. μ.ο.: 9,37

% επιχειρήσεων που παρέχουν δεξιότητες ΤΠΕ στους εργαζόμενους, 2016, Ελλάς: 13,97, Ε.Ε. μ.ο.: 20,73

Εθνικοί πόροι Ε&Α προς ΜΜΕ, 2016, (1-5) Ελλάς: 2,49, Ε.Ε. μ.ο.: 2,5

% ΜΜΕ που εισήγαγαν καινοτομίες προϊόντος ή διαδικασίας (% ΜΜΕ στην βιομηχανία), 2014, Ελλάς: 34,61, Ε.Ε. μ.ο.: 30,9

% ΜΜΕ με ενδοεπιχειρησιακές καινοτομίες, 2014, Ελλάς: 32,1, Ε.Ε. μ.ο.: 28,77

Πωλήσεις καινοτομιών νέων για την αγορά και νέων για την επιχείρηση (% πωλήσεων), 2014, Ελλάς: 12,75, Ε.Ε. μ.ο.: 13,23

% ΜΜΕ που πραγματοποιούν διαδικτυακές αγορές, 2016, Ελλάς: 7,28, Ε.Ε. μ.ο.: 23,55

% απασχολούμενων με δεξιότητες ΤΠΕ, 2016, Ελλάς: 28,6, Ε.Ε. μ.ο.: 18,83

% του συνόλου των επιχειρήσεων που εκπαιδεύουν τους εργαζόμενους, 2010, Ελλάς: 28, Ε.Ε. μ.ο.: 66

Βαθμός ανταπόκρισης της Δημόσιας Διοίκησης

95

Η μεταβαλλόμενη νομοθεσία και πολιτικές ως πρόβλημα στην επιχειρηματική δραστηριότητα (% σύμφωνων απαντήσεων), 2015, Ελλάδα: 98, Ε.Ε. μ.ο.: 64

Ικανότητα και αποτελεσματικότητα κρατικών λειτουργών στην στήριξη νέων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων (1-5), 2016, Ελλάδα: 1,64, Ε.Ε. μ.ο.: 2,68

Η πολυπλοκότητα διοικητικών διαδικασιών ως πρόβλημα στην επιχειρηματική δραστηριότητα (% σύμφωνων απαντήσεων), 2015, Ελλάδα: 95, Ε.Ε. μ.ο.: 62

Επιβάρυνση των κυβερνητικών κανονισμών (1 = επαχθής, 7 = μη επαχθής), 2016, Ελλάδα: 2,4, Ε.Ε. μ.ο.: 3,3

Απαιτούμενο κόστος έναρξης επιχείρησης (σε ευρώ), 2016, Ελλάδα: 80 Ε.Ε. μ.ο. 360

Απαιτούμενος χρόνος έναρξης μια επιχείρηση (σε ημερολ. ημέρες), 2016, Ελλάδα: 1,32μ Ε.Ε. μ.ο. 3,3μ

Πρόσβαση στη χρηματοδότηση

96

Απορριφθείσες αιτήσεις δανείου και μη αποδεκτές προσφορές δανείων (% αιτήσεων δανειοδότησης ΜΜΕ), 2016, Ελλάδα: 29,01, Ε.Ε. μ.ο. 8,57

Πρόθεση τραπεζών να παρέχουν δάνειο (% ερωτηθέντων που δήλωσαν επιδείνωση), 2016, Ελλάδα: 32,46, Ε.Ε. μ.ο.: 11,96

Επενδύσεις επιχειρηματικών κεφαλαίων (venture capital) (% ΑΕΠ), 2015, Ελλάδα: 0, Ε.Ε. μ.ο. 0,03

Πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδοτική στήριξη συμπεριλαμβανομένων εγγυήσεων (% ερωτηθέντων που δήλωσαν επιδείνωση), 2016, Ελλάδα: 55,49, Ε.Ε. μ.ο.: 14,16

Χρηματοδότηση νέων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων μέσω «επιχειρηματικών αγγέλων» (1-5), 2016, Ελλάδα: 2,37 Ε.Ε. μ.ο.: 2,78

Διεθνοποίηση

97

Διαθεσιμότητα πληροφοριών (0-2), 2015,
Ελλάς: 1,22, Ε.Ε. μ.ο.: 1,57

Διατυπώσεις –διαδικασίες (0-2), 2015,
Ελλάς: 1, Ε.Ε. μ.ο.: 1,32

Διαδικτυακοί εξαγωγείς σε τρίτες χώρες
(% ΜΜΕ), 2015,
Ελλάς: 2,45 Ε.Ε. μ.ο.: 4,33

ΜΜΕ με εξαγωγές αγαθών εκτός Ε.Ε. (% ΜΜΕ
στην βιομηχανία), 2013,
Ελλάς: 6,85, Ε.Ε. μ.ο.: 9,95

ΜΜΕ με εισαγωγές αγαθών από χώρες εκτός Ε.Ε. (% ΜΜΕ
στην βιομηχανία), 2013,
Ελλάς: 7,49, Ε.Ε. μ.ο.: 11,08

97

«Δεύτερη Ευκαιρία»

98

Φόβος αποτυχίας (%), 2016, Ελλάδα: 52,74, Ε.Ε. μ.ο.: 40,7

Χρόνος για την διευθέτηση αφερεγγυότητας (έτη), 2017, Ελλάδα: 3,5, Ε.Ε. μ.ο.: 1,97

European Commission, (2017), *SBA Factsheet Greece*, Internal market, industry, entrepreneurship and SMEs, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/26562>